

VELFERDSFORSKNING I BERGEN

Nanna Kildal

Uni Research Rokkansenteret, Stein Rokkan senter for flerfaglige samfunnsstudier, har en todelt publikasjonsserie.

Publikasjonsserien redigeres av et redaksjonsråd bestående av forskningsdirektør og forskningsledere.

I rapportserien publiseres ferdige vitenskapelige arbeider, for eksempel sluttrapporter fra forskningsprosjekter.

Manuskriptene er godkjent av redaksjonsrådet, normalt etter en fagfellevurdering.

Det som utgis som notater er arbeidsnotater, foredrag og seminarinnlegg. Disse godkjennes av prosjektleder før publisering.

ISBN 978-82-8095-113-7
ISSN 2387-5615

Uni Research Rokkansenteret
Nygårdsgaten 112
5008 Bergen
Tlf. 55 58 50 00
E-post: rokkansenteret@uni.no
<http://rokkan.uni.no/>

VELFERDSFORSKNING I BERGEN

NANNA KILDAL

STEIN ROKKAN SENTER FOR FLERFAGLIGE SAMFUNNSSTUDIER

UNI RESEARCH, BERGEN

DESEMBER 2016

Rapport 10 – 2016

Innhold

Innledning	4
Velferdsforskningen i Norge, et kort overblikk	5
Forskning på forskning	7
Velferdsforskningen i Bergen	9
Universitetet i Bergen	9
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	11
Det humanistiske fakultet	19
LOS-senteret	21
SEFOS	22
Velferdsforskningen på LOS og SEFOS, en oppsummering	23
Funksjonshemmedeforskning	24
Omsorgsforskning	24
Trygdeforskning	24
Familieforskning	25
Forskning på sosiale tjenester/barnevern	25
Frivillige organisasjoner/det sivile samfunn	26
Europeiske velferdssystemer	26
Normativ forskning	26
Rokkansenteret	27
Tidsskrift for velferdsforskning	30
Velferdsforum	31
Oppsummering	32
Forskningsrådets satsninger 1988 til 2015	33
Referanser	37
Appendix: Velferdsforum, aktiviteter 2001–2016	42

Forord

Prosjektet «Velferdsforskningen i Bergen gjennom 20 år» er et samarbeid mellom Uni Research Rokkansenteret og Universitetet i Bergen. Prosjektet er gjennomført av forsker I Nanna Kildal Uni Research Rokkansenteret, og finansiert av Universitetet i Bergen i perioden 01.08.2015 – 31.03.2016.

Velferdsforskningen har vært en pilar i norsk samfunnsforskning, og betydelige bidrag er kommet fra miljøet i Bergen. Målet med prosjektet har vært å kartlegge og sammenfatte den velferdsforskningen som er blitt utført ved UiB og Uni Research Rokkansenteret de siste 20–30 årene. Ettersom Rokkansenteret som ble opprettet i 2002, inkluderte *Senter for Samfunnsforskning* (SEFOS) og *Norsk senter for forskning i ledelse, organisasjon og styring* (LOS-senteret), vil også velferdsforskningen på disse instituttene være en del av denne studien.

Prosjektet har vært presentert på to seminarer med deltagere fra Uni Research Rokkansenteret, Universitetet i Bergen og Høgskolen i Bergen, og jeg takker deltagerne for mange gode kommentarer og konstruktive diskusjoner. Jeg har også hatt kontakt med ulike institutter ved Universitetet, som jeg vil takke for samarbeidet med.

Innledning

Denne rapporten handler om velferdsforskningen i Bergen gjennom de siste 20 år, nærmere bestemt den delen av forskningen som er blitt utført ved Universitetet og ved Uni Research Rokkansenteret. Det foregår naturligvis mye interessant velferdsforskning også ved andre institusjoner i Bergen, som Norges Handelshøgskole (NHH) og Høgskolen i Bergen (HIB), men den forskningen vil ikke utgjøre en del av denne kartleggingen.

Rapporten starter med en kort drøfting av velferdsforskningens innhold og grenser for deretter å gi en oversikt over den velferdsforskningen som er blitt utført i Bergen fra opprettelsen av Det samfunnsvitenskapelige fakultet i 1970 til i dag, med vekt på virksomheten de siste 20 årene. Ettersom Norges forskningsråd er en sentral finansieringskilde for norsk velferdsforskning og dermed en viktig premissleverandør i formuleringen av forskningsprogrammer og tematiske satsninger, kan den avsluttende oversikten over rådets prioriteringer bidra til å utdype forskningsvirksomheten i Bergen.

Velferdsforskningen i Norge, et kort overblikk

En oppsummering av velferdsforskningen er ikke uproblematisk ettersom «velferdsbegrepet» er relativt diffust. Det gammelnordiske «velfara», som «Fahr wohl» og «fare well» er gamle avskjedshilsner (Bernsen 1993). Og selv om begrepet har røtter tilbake til middelalderen, er det fortsatt flertydig. Det er formet av ulike fagtradisjoner og er knyttet til ulike sosiale mål, som levestandard, levekår, trivsel, lykke mfl.

I følge Willy Martinussen er «velferdsforskning» den delen av norsk samfunnsforskning som siden Eilert Sundts dager har vært opptatt av «spørsmålene om sosial ulikhet, fordeling av goder og byrder og offentlige ordninger for å bøte på ulikheter og skape velferdsmessig trygghet» (1998: 168). På lignende måte beskriver Nuland, Tranøy og Christensen norsk velferdsforskning som «en pilar i norsk samfunnsforskning» dersom man lar denne forskningen omfatte den systematiske innhenting av kunnskap om og analyse av folks levekår; deres velferd (2009: 21–22). En sentral finansieringskilde for norsk velferdsforskning, Norges forskningsråd, har imidlertid en mer instrumentell tilnærming. De skriver at «Velferdsforskningen omfatter samspillet mellom velferdsordninger, sosiale institusjoner, familien og arbeidsmarkedet og betingelser for en mer effektiv og treffsikker tjenesteyting.»¹ Velferdsforskning skal med andre ord gi kunnskap som kan bidra til å effektivisere dagens sosialpolitiske virkemidler.

Norge fikk sitt første program for velferdsforskning i 1988, administrert av Norges råd for anvendt samfunnsforskning (NORAS).² Det ble utgitt en lærebok i 1994, *Den Norske Velferdsstaten*, som ble redigert av de tre første forskningslederne på programmet, Aksel Hatland, Stein Kuhnle og Tor Inge Romøren. Denne ble revidert i 1996, 2001 og 2011.³ Etter hvert er stadig nye tematiske områder blitt inkludert i programmene for velferdsforskning. Det siste programmet, VAM (2009–2018) *Velferd, Arbeidsliv og Migrasjon*, er blitt det største samfunnsvitenskapelige forskningsprogrammet i Norge. Denne gradvise utvidelsen har naturlig nok en sammenheng med utbyggingen av velferdsstaten, noe som igjen henger sammen med en verden i rask endring som skaper nye sosialpolitiske utfordringer og

¹ Formulert i det siste rene Velferdsprogrammet 1999–2008. <http://www.forskningsradet.no/prognettvfo/Forside/1222932203412>.

² Tre forskningsledere ble engasjert. NORAS ble nedlagt/sammenslått med Norges forskningsråd fra 1993.

³ Siste reviderte utgave vil foreligge i 2018.

forskningsmessige problemstillinger. I en helt annen grad enn for 20–30 år siden karakteriseres det norske samfunnet av en økende kompleksitet, med internasjonalisering av politikk og økonomi, utvikling av teknologi, kulturmangfold og ikke minst store demografiske endringer. Veksten i velferdsforskningen avspeiler naturligvis ikke samfunnsutviklingen, men er uttrykk for tolkninger av de nye utfordringene.

På oppdrag fra forskningsrådet kartla NIFU i 2011 og 2013 forskningen på velferdsområdet, og deres undersøkelser bekrefter at det har det vært en betydelig vekst i de samlede utgiftene til velferdsforskning i de senere år, både i universitets- og høgskolesektoren som i instituttsektoren (Blystad, Sundnes, Aksnes og Solberg 2013, Blystad, Sundnes og Aksnes 2015).⁴ I 2013 ble nærmere 90 % av forskningen finansiert av offentlige midler gjennom forskningsrådet, universiteter og høgskolers basisbevilgninger, forskningsinstituttene grunnbevilgninger, fra departementer og direktorater, fra fylker og kommuner. Forskningsrådet finansierer i dag ca en fjerdedel av velferdsforskningen, blant annet gjennom flere handlingsrettede programmer (VAM, Sykefravær, Evalueringene av NAV- og Pensjonsreformen) og gjennom Fri prosjektstøtte (Blystad m.fl. 2013: 8; Blystad m.fl. 2015: 7, 22).

Fra 2011 til 2013 økte den samlede offentlige finansieringen nominelt med 18 prosent. Den private delen av bevilgningene i samme periode, fra næringslivet, arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner, og fra EU-kommisjonen i tillegg til land utenfor EU, hadde en vekst på 40 prosent. Forskningsrådsmidlene økte med nesten 30 prosent i toårsperioden (Blystad m.fl. 2015: 33–34).

I begge kartleggingene var de samme tematiske områdene forskningstunge: «Arbeidsliv og arbeidsmarked», «Familie og oppvekst» og «Tjenester, offentlig/privat, organisering» (ibid.:23).⁵ Den vitenskapelige disiplinen som peker seg ut er først og fremst sosiologi (36 %), fulgt av statsvitenskap, økonomi, medisin og helsefag. Dette er i tråd med evalueringen av sosiologisk forskning i Norge fra 2011, hvor de skriver at mye av den sosiologiske forskningen er knyttet til velferdsstatens utfordringer og problemer (Forskningsrådet 2011:11).

⁴ Kartleggingene bygger på tall fra den nasjonale FoU-statistikken i kombinasjon med en enkel spørreskjemaundersøkelse. 97 institutter/avdelinger i universitets- og høgskolesektoren og 34 forskningsinstitutter og institusjoner med FoU i instituttsektoren, fikk alle tilsendt spørreskjema om velferdsforskning. Miljøene ble bedt om å fordele aktiviteten innenfor velferdsforskning på tematiske områder knyttet til velferd (Blystad m.fl. 2015: 7, 17, 23).

⁵ Disse temaene er ikke opplagte temaer innen velferdsforskning. VAM har f.eks. skilt ut Arbeidsliv som eget forskningsområde.

Forskning på forskning

Vitenskapshistoriske studier, som å kartlegge velferdsforskningen gjennom de siste 20 år, kan gi innsikt i vitenskapens utviklingslinjer og vekst; hvilke problemstillinger som har vært aktuelle og hvilke som etter hvert blir irrelevante; hvordan forskningsspørsmålene blir belyst og analysert med utgangspunkt i ulike teorier og metoder; hvilke forklarings- og fortolkningsrammer som er gjeldende på ulike stadier av utviklingen.

Forholdet mellom velferdsforskningens teoretiske og praktiske interesse, dens betydning både for teoriutvikling og nytteverdi for politikkutforming, er også noe som endrer seg over tid.⁶ Det samme gjelder forholdet mellom teori og metode. Innslaget av teoretiske og normative spørsmål står for eksempel ofte i motsetning til et sterkt fokus på kvantitative dataanalyser, noe som illustreres godt i forskningsrådets utlysninger. I programplanen for VAM 2009–2018 blir metodeutvikling, særlig kvantitativ metode basert på registerdata, fremhevet som viktig, mens det for 10–15 år siden (se side 33) var begrepsanalyser og normative studier av velferdspolitikkenes målsettinger, begrunnelser og idégrunnlag som ble fremhevet. Den vitenskapelige tenkningen endrer seg, men historien går ofte i glemmeboken. 1960- og 1970-tallets omfattende vitenskapsteoretiske debatt innen samfunnsvitenskapene er for eksempel lite synlig i dag. Det kan være uheldig for forskningen ettersom kunnskapen om fagenes tidlige teoretiske og metodiske kontroverser, grunnlagsproblemene, er av stor betydning for forskningens videre utvikling. Uten hukommelse kan vitenskapen lett komme til å gjenta tidligere feilsteg og stagnere.

En nødvendig forutsetning for å gjennomføre en historisk kartlegging av den vitenskapelige virksomheten er imidlertid at historiske kilder er tilgjengelige. Et problem i den foreliggende studien er at kildene til dels har vært vanskelig eller umulig å finne. Informasjonen som er brukt som grunnlag for denne studien er derfor blitt mangelfull og nokså tilfeldig. Særlig kildematerialet fra universitetsinstituttene har vært vanskelig å få frem, før ca. 2008–2010.⁷ På 1990-tallet og begynnelsen av 2000-tallet var det m.a.o. vilkårlig hvor instituttene forskningsstrategiske dokumenter ble oppbevart. Noe ble liggende på instituttene,

⁶ Generelt sett blir bevilgninger til forskning i stadig sterkere grad motivert ut fra forskningens nytteverdi, jfr. Meld. St. 7 (2014–2015) *Langtidsplan for forskning og høyere utdanning*. Oslo: Kunnskapsdepartementet. «Innovasjon» eller «innovativt» forekommer 98 ganger i meldingen, mens «grunnforskning» ikke nevnes. Oppdragsforskning og kommersialiseringspress preger i økende grad virksomheten ved universitetene i Norge (Hessen 2016).

⁷ Et elektronisk arkiv for Universitetet sentralt ble opprettet i 2006, ePhorte, men tilgangen til dette er strengt regulert.

annet ble arkivert i fakultetenes papirarkiv, og mye ble tapt i diverse flytteprosesser, ifølge ansatte ved instituttene. De dokumentene som har vært tilgjengelige er instituttens kortfattede forskningsmeldinger fra de siste fem til seks år i tillegg til enkelte dokumenter fra universitetets sentrale papirarkiv. Begge datakilder gir en relativt usystematisk informasjon om velferdsforskningen ved universitetet. For tiden før 2004 har informasjonene om forskningsvirksomheten til en viss grad vært hentet fra en rapport om velferdsforskningen i Bergensmiljøet som ble skrevet av Nanna Kildal og Even Nilssen i 2004, på bakgrunn av materiale som var tilgjengelig på den tiden.

Hindringer for vitenskapshistoriske studier ved Universitetet i Bergen fremkommer også i en rapport som ble presentert i 2009 og som handlet om hvordan den faghistoriske dokumentasjonen foregår på Universitetet (Garnes og Søndena 2009). Det ble påvist at ikke alle fagmiljøene tar like godt vare på universitetets ulike faghistorier, og at det i enkelte tilfelle virker nærmest tilfeldig hva som blir tatt vare på.⁸ Dette gjelder først og fremst upubliserte primærdata som mange forskere er i besittelse av, men kritikken rammer også annet forskningsmateriale som kan opplyse om strategier, forskningsområder og problemstillinger; om endringer i vitenskapelige tenkemåter.

Ved overrekkelse av rapporten i 2009, understreket den daværende universitetsdirektøren betydningen av vitenskapshistorie, noe universitetet i Bergen hadde vedtatt å satse på i 2008. Denne satsningen ble knyttet til forskningsgruppen *Helse, velferd og vitenskap* ved Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap (AHKR). Dette har ganske sikkert økt interessen for vitenskapshistorie ved enkelte fag, men satsningen er liten og har antageligvis ikke hatt betydning for studier av hoveddelen av den faglige virksomheten ved UiB.⁹

⁸ <https://bora.uib.no/handle/1956/3135>, På Høyden publisert 6. februar 2009, Oppdatert: 2. oktober 2013.

⁹ Først i 1950 ble det første institutt for vitenskapshistorie opprettet, i USA. Grunnen til den sene anerkjennelsen har antagelig ikke vært en uvilje mot faget som sådan, mener Johannessen og Nordenstam (1996), men kan snarere skyldes det positivistiske, ahistoriske vitenskapssynet som dominerte det internasjonale forskerfellesskapet fra midten av 1800-tallet og fremover. Innen dette vitenskapsidealet oppfattes kunnskapens vekst som en kumulativ prosess, og historien reduseres til et anegalleri med fagets store personligheter. Vitenskapens fortid er m.a.o. ikke særlig interessant.

Velferdsforskningen i Bergen

Universitetet i Bergen

Velferdsforskningen ved universitetet har først og fremst foregått ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet, særlig innen fagene sosiologi, økonomi, administrasjon og organisasjonsvitenskap (adm.org.) og sammenliknende politikk (sam.pol.). Det humanistiske fakultet (tidl. historisk–filosofiske) og Det juridiske fakultet har imidlertid også i mange år hatt en sterk profil med vekt på historiske og kulturelle studier av velferd og familie, helse og sykdom og juridiske studier av velferdsrett. Det er likevel den tidlige sosiologien i Norge, den såkalte «gullalder-sosiologien» på 1950 og 1960-tallet, som peker seg ut som velferdsforskningens faglige fundament. Den er blitt betegnet som «velferdsstatens dårlige samvittighet» (Mjøset 1991: 155).

På 1950- og 1960-tallet handlet norsk sosiologi stort sett om å studere og aksjonere for grupper som var oversett i velferdsstatens moderniseringsprosjekt, som psykiatriske pasienter, fanger i totale institusjoner, uteliggere, etniske minoriteter, skoletapere, kvinner i kjernefamilier osv.; sosiologene konfronterte idealer med realiteter. Metodene var hovedsakelig kvalitative undersøkelser av avgrensede sosiale systemer som skoler, fengsler, industribedrifter, sykehus og lokalsamfunn. I den grad vi finner noe enhetlig teoretisk fundament hos gullalder-sosiologene, er det en moderat og gjerne konfliktteoretisk inspirert form for funksjonsanalyse. Begreper som avvik, konflikt og uintenderte, ofte negative konsekvenser, er sentrale i det som fagets nestor, Vilhelm Aubert i sin lærebok fra 1964 karakteriserte som «problemorientert empirisme» (Aubert 1964). Sosiologien skulle ikke være teoretisk og virkelighetsfjern, men virkelighetsnær og samfunnsrelevant; den skulle bidra til samfunnskritikk og bedre forholdene for «utsatte grupper».

Dette programmet satte sitt preg på sosiologien og til dels på velferdsforskningen i Bergen på 1960 og 1970-tallet, da nye samfunnsfag og nye tilnærminger til sosiale fenomener ble etablert. Professor i historie, Sverre Bagge, som har skrevet om samfunnsvitenskapenes historie ved UiB, hevder at *livsverdenen* eller et såkalt «nedenfra» perspektiv med utgangspunkt i svake gruppers livsvilkår, er et sentralt teoretisk grunnlag for sosiologien på 1970 og 1980-tallet. Det motsatte *systemperspektivet* med studier av samfunnets samvirkende mekanismer og komparative analyser av velferdsstaters ulike stadier og utviklingsprosesser var mer representativt for sammenliknende politikk og økonomenes fokus på velferdsordningenes insentiveffekter og samfunnets totale ressursbruk (Bagge 1996: 554).

Motsetningen mellom *kvalitative* og *kvantitative* analyser preget også samfunnsforskningen, som den til dels gjør det i dag. En av grunnleggerne av sosiologimiljøet i Bergen, Ørjar Øyen, var f.eks. sterkt kvantitativt og empirisk orientert og stilte strenge krav til testing av teorier. Det samme gjorde Gudmund Hernes, som for øvrig ble talsmann for en aktørorientering med sterk vekt på «rational choice» og spillteori (ibid.: 644). 1970-årene var tiåret for det som ble kalt «Bergensskolen» i norsk sosiologi, basert på matematiske modeller, store datasett og økonomisk inspirert tenkning. Den første Levekårsundersøkelsen i Norge som ble ledet av Gudmund Hernes ved Universitetet i Bergen og påbegynt i 1972 etter oppdrag fra Regjeringen, er et klart uttrykk for denne orienteringen. Den skilte seg markant fra den kvalitative, problemorienterte empirismen. Det samme gjelder Maktutredningen som ble påbegynt samme år, også ledet av Gudmund Hernes i samarbeid Johan P. Olsen. Begge utredningene var ikke bare preget av et omfattende datamateriale og kvantitativ økonomisk tenkning, men de kom også til å illustrere det nære forholdet mellom *forskning* og *politikk* som var i ferd med å utvikle seg, men som sjelden ble problematisert.

Ved begynnelsen av 1970-tallet ble faget Helse- og sosialpolitikk etablert ved UiB, ledet av professor i sosiologi Else Øyen. Dette var et fagområde som tiltrakk seg mange studenter og som var uttrykk for klare forskningsinteresser i flere miljøer.¹⁰ Også myndighetene ønsket en sterkere utbygging av faget, som ble et eget institutt fra 1985. På grunn av indre stridigheter ble det imidlertid erstattet av et senter som involverte flere institutter ved fakultetet i 1989. Og selv om dette innebar en svakere satsning på helse- og sosialpolitikk, var helse- og velferdstemaene fortsatt sentrale i forskning og undervisning i flere samfunnsvitenskapelige fagmiljøer (ibid.: 642, 654). I 1992 ble et nytt senter etablert av Else Øyen, CROP – *Comparative Research Programme on Poverty* – som ble ledet fra Senter for helse- og sosialpolitiske studier og senere fra Senter for internasjonal fattigdomsforskning ved Universitetet i Bergen. Senteret er blitt en viktig aktør i internasjonal fattigdomstenkning og finansieres av UiB, Forskningsrådet, NORAD, ISSC (International Social Science Council) og UNESCO.¹¹

Uansett faglig tilnærming er det klart at velferd var et sentralt tema i flere forskningsmiljøer i Bergen på 1970- og 80-tallet. Velferdsforskningen omfattet komparativ forskning om velferdsordningers framvekst og utvikling, studier av velferdsordningenes effekter, av helsetjenester og av forebyggende innsats på ulike

¹⁰ I 1976 ble boken *Sosiologi og ulikhet* publisert med Else Øyen som redaktør. Den inneholdt en rekke analyser av sosiale skjevheter og anvisning på hvordan de kunne møtes (Bagge 1996: 648-9).

¹¹ <http://www.crop.org/About/SponsorsandFunding/default.aspx>

områder. I UiBs første strategiplan, fra 2000 til 2005 presenteres en forskningsprofil som legger vekt på velferd og internasjonal rettferdighet.¹² I det samme tidsrom finansierte forskningsrådet et strategisk program for forskning om globalisering og internasjonalisering, «Velferd, arbeid, legitimitet og globalisering», som var basert på forskning innenfor sosiologi, statsvitenskap, økonomi, historie og filosofi og som ble forankret ved SEFOS, senere Rokkansenteret (2002). Programmet var således flerfaglig, tverrfakultært og innebar et utbredt internasjonalt samarbeid. Det ble ledet av Olav Korsnes, Sosiologisk institutt, Stein Kuhnle, Institutt for sammenliknende politikk og SEFOS, Kjell Erik Lommerud, Institutt for økonomi, Øyvind Bjørnson, Historisk institutt, og Anders Molander, Senter for Vitskapsteori.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

I 1994–95 ble SV fakultetet evaluert av en internasjonal komité som anbefalte at fakultetet burde utarbeide en strategisk plan for sin samlede virksomhet. Etter omfattende drøftinger i fakultetets fagmiljøer ble det lagt fram en tilstandsrapport i 1998 til orientering for fakultetsstyret. Ettersom fakultetet mente at forskningen hadde vært den høyeste prioriterte oppgaven i de senere år, ble det besluttet å legge vekt på en forskningsstrategi i den første fasen av en slik strategisk planleggingsvirksomhet. Videre ble det besluttet at fakultetets forskningsprofil skulle utgjøres av de forskningsområdene som hadde stått sentralt i de samfunnsvitenskapelige fagmiljøene ved UiB, som velferdsforskning, som hadde vært blant de prioriterte tematiske forskningsområdene helt siden fakultetet ble opprettet i 1970.

I den første strategiske planen, for perioden 2000–2005, ble *Velferd, helse og sosialpolitikk* utpekt som ett av seks hovedsatsningsområder for forskningen, noe som også fakultetet satset på i perioden 2005–2010. Fra 2011–2015 er *Velferd, arbeidsliv og migrasjon* et av de fem prioriterte satsningsområdene. Denne satsningen overlapper med forskningsrådets store VAM-program 2009–2018. SV-fakultetets strategiske plan for 2016–2022 inneholder ingen prioriterte tematiske forskningsfelt. Som UiBs plan for 2011–2015, består fakultetets plan utelukkende av generelt formulerte strategiske mål, som «å ha internasjonalt ledende forskningsmiljøer» og virkemidler som å «ansette de beste forskerne gjennom talentutvikling og internasjonal rekruttering».

¹² I strategiplan for 2005-2010 var det andre temaer universitetet satset på, mens strategien for 2011–2015 var endret til utelukkende å inneholde strategiske mål som «forskning av høy kvalitet», og prioriterte midler for å nå dette målet, som «internasjonal publisering», «rekruttere og holde på de beste forskerne» m.m. I planen for 2016 til 2022 er «Hav, liv, samfunn» tittelen på en ny strategi, <http://www.uib.no/svf/95492/strategiplan-2016-2022#>

Sosiologisk institutt

Som det fremgår av det foregående og av instituttets hjemmeside har Sosiologisk institutt lange tradisjoner for empirisk basert forskning om ulike samfunnsmessige problemer. Sosiologi ble organisert i et faglig bredt sammensatt institutt i 1965.¹³ I 1966 ble Stein Rokkan utnevnt til professor i sammenliknende politikk ved instituttet, og undervisningen startet i januar 1967 (Bagge 1996: 588). Velferdsforskningen har vært sentral frem til i dag selv om de tematiske tyngdepunktene har endret seg i takt med samfunnsutviklingen, og naturlig nok i takt med forskningsrådets utlysninger. Fra å ha fokusert på ulike gruppers erfaringer i velferdsstaten, den kjønnsbestemte arbeidsdelingen i familie og arbeidsliv, profesjonalisering av omsorgstjenestene og endringer i forholdet mellom funksjonshemmede og samfunn, har det i de senere år vært en voksende interesse for problemstillinger knyttet til ulike globaliseringsprosessers innflytelse på endringer i velferdsstaten (Instituttets forskningsmelding 2002, referert til i Kildal og Nilssen 2004).

Instituttet har gjennomført en rekke prosjekter innen velferdsforskning, hvorav mange har vært knyttet til SEFOS, senere Rökkansenteret (fra 1. januar 2002). Kari Wærness, har vært en sentral forsker innen kvinnesosiologi, familiesosiologi, omsorgsforskning og sosialpolitikk. I perioden 1986-91 var hun medlem av en nordisk arbeidsgruppe for komparativ eldreforskning (oppnevnt av Nordiska Forskningspolitiska Rådet) og ledet det nordiske komparative forskningsprosjektet «Livsformer, aldring og velbefinnende». Fra 1992 til 1995 deltok hun i et forskningsprosjekt finansiert av Socialvetenskapliga Forskningsrådet i Sverige om omsorgsyrkenes utvikling i Finland, Norge og Sverige, og fra 2003 til 2008 var hun norsk ko-ordinator for NUFU-prosjektet «Globalisation and Changes in the Cultures of Survival and Care: the Case of Ghana».

Andre prosjekter fra 1990-tallet er «Alenemødre med sosialhjelp» (1989–1995), «Forandringer i den åpne omsorg» (1992–1996), «Tjenesteyting for psykisk utviklingshemmede» (1999–2003), «Trygd og pensjonering» i samarbeid med Samfunns- og næringslivsforskning AS, SNF, ved NHH, og Institutt for økonomi (2000–2003), «Sykeliggjøring av barndommen i fordelingen av knappe velferdsgoder» ledet av Per Solvang i samarbeid med Ingrid Lundeberg ved SEFOS/Rökkansenteret (2000–2004), «Kjønn og globalisering – omsorg over grenser» ledet av Lise Widding Isachsen (2002–2005).

¹³ <http://www.uib.no/sosio/39806/institutthistorie#inntoget-i-bergen>

Sosiologisk institutt deltok i det store strategiske programmet for forskning om globalisering og internasjonalisering – «Velferd, arbeid, legitimitet og globalisering» (2000–2005) (se s. 11), og i organiseringen av *Velferdsforums* seminarvirksomhet fra 2007 (s. 31; Appendix).

Hans-Tore Hansen og Liv Syltevik, som sammen med Karen Christensen er sentrale forskere innen Trygdesosiologi, velferds-, arbeids- og omsorgssosiologi, deltok sammen med stipendiat Kjetil Lundeberg i «Evaluering av NAV-reformen», Modul 6: «Brukererfaringer» fra 2007 til 2013. Arild Aakvik fra Institutt for økonomi deltok også i den samme forskningsgruppen.

Det har vært problematisk å kartlegge prosjekter fra de senere år ettersom forskningsmeldingene som er tilgjengelige fra 2009 til 2014 inneholder få informasjoner om konkrete prosjekter. De inneholder imidlertid informasjoner om prioriterte profilområder, og ifølge instituttets siste forskningsmeldinger er disse de samme som fakultetets i denne perioden, som også er overlappende med Forskningsrådets VAM program:

- Velferd, livsløp og ulikhet (VUL)
- Migrasjon, utvikling og miljø
- Arbeid, kunnskap, økonomi og utdanning

Tre pågående velferdsprosjekter kan nevnes fra VUL gruppen: NFR-prosjektet «Intergenerational transmissions in the transition to adulthood» ledet av Ann Nilsen, med postdoktor, Kristoffer Vogt og stipendiat Rebecca Ånensen (avsluttes i 2017), og prosjektet «Making user participation work – from policy to practice», ledet av Høgskolen i Lillehammer med instituttet som partner, ved Karen Christensen og Synnøve Fluge. Forskningsprosjektet «Åpne russcener i Bergen etter stengningen av Nygårdsparken. En studie av strategi, tiltak og brukere» (2014–2017) er et samarbeid mellom Universitetet i Bergen ved Knut Helland, og Uni Research Rokkansenteret ved forskerne Ingrid Lundeberg og Kristian Mjåland.

Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap

Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap (adm.org.) var en del av Sosiologisk institutt frem til 1980 da det ble skilt ut som eget institutt. Velferdsforskningen har vært en sentral del av instituttets forskningsprofil. Med utgangspunkt i forskningsmiljøet rundt professor Knut Dahl Jacobsen, en av grunnleggerne av instituttet, var problemstillinger knyttet til forholdet mellom forvaltningen og svakstilte brukere viktige. I forlengelsen av dette ble også studier av velferdsstatens profesjoner et sentralt forskningsområde. I tillegg er det gjennomført en rekke historisk–institusjonelle, ofte komparative, undersøkelser på

forskjellige velferdsområder, bl.a. på utføringfeltet. Mer generelle organisasjonsteoretiske problemstillinger, f.eks. knyttet til læring, evaluering, ledelse og styring av organisasjoner innenfor velferdssektoren, har også vært sentrale. Følgende prosjekter nevnes i Kildal og Nilssens rapport fra 2004: «Brukerperspektiv på forvaltningen» (1982–87), «Yrkeshemmedes forhold til arbeid og utdanning i de nordiske land» (1987–1995), «Utvikling av utføringfeltet i de nordiske land» (1990–1993), «Evaluering av sosialtenestelova og barneverntenestelova – utvalsundersøking» (1996–1999), «Lokalstyret og velferdsstatens profesjoner» (1997–2000).

Ifølge forskningsmeldingen fra instituttet i 2009,¹⁴ ble de vitenskapelige ansatte organisert i forskergrupper etter prioriterte forskningstemaer fra 2006/2007. Innen forskningsgruppen *Politisk organisering og Flernivåstyring* startet det store NFR-finansierte forskningsprosjektet «Evaluering av Nav-reformen» (2007–2014) i samarbeid med Rokkansenteret og Arbeidsforskningsinstituttet i Oslo. Den faglige ledelsen av evalueringen ble ivaretatt av Rokkansenteret. Prosjektet kan primært karakteriseres som forvaltningsforskning (LOS), men de sosialpolitiske dimensjonene ved det er likevel udiskutable. Prosjektet hadde en total bevilgningsramme på 47 millioner kroner og ble ledet av Anne Lise Fimreite. I 2011 fikk instituttet, i samarbeid med Rokkansenteret, et nytt stort VAM-prosjekt ledet av Per Lægred, «Reforming the Welfare State: Accountability, Democracy and Management». I 2012 fikk instituttet prosjektet «Legitimacy and Fallibility in Child welfare Services: A cross country study of decision-making» ledet av Marit Skivenes. Det skal være avsluttet i 2016 (Forskningsmelding 2013). I 2016 ble Marit Skivenes tildelt stipendiet Consolidator Grant fra Det europeiske forskningsråd for prosjektet «Discretion and the child's best interests in child protection». Prosjektet, som er en landkomparativ studie av hvordan skjønn utøves og begrunnes, skal undersøke kvaliteten på de skjønsmessige vurderingene som gjøres når barnevernet flytter barn fra foreldre. Det går over fem år.

Institutt for sammenliknende politikk

Institutt for sammenliknende politikk (sam.pol.) ble også etablert som selvstendig institutt i 1980. Ifølge instituttets hjemmeside var forskningen på den tiden konsentrert om studier av vest-europeiske politiske systemer og deres utvikling. Statsvitenskapen i Norge har operert i velferdsforskningens periferi (Nuland mfl. 2009:25), noe som antageligvis er en riktig beskrivelse dersom man definerer velferdsforskning som direkte og konkrete studier av livsvilkår og velferdsordninger.

¹⁴ Jeg har fått tilgang til instituttets forskningsmeldinger for 2009-2011, og 2013, 2014.

Statsvitenskapen har imidlertid vært opptatt av fremveksten, organisering og begrunnelse for velferdsordninger, noe som også utgjør en viktig del av velferdsforskningen. Stein Kuhnle, som etterfulgte Stein Rokkan som professor, har f.eks. utforsket velferdsstaten med utgangspunkt i Rokkans nasjonsbyggingsteori; i fjerde fase blir staten en velferds- og servicestat. I historiske og komparative analyser av den europeiske velferdsstatens utvikling var han opptatt av å forklare sammenhengen mellom statstype og etableringen av ulike velferdsordninger (Bagge 1996: 657). Stein Kuhnle, som var forskningsleder i NORAS 1988–1994, ledet flere slike velferdsprosjekter på 1980- og 1990-tallet, også om frivillige organisasjoner og velferdsstaten sammen med instituttkollega Per Selle. Kuhnle og Selle var hovedredaktører for bokserien «Politikk og velferd» og ga bl.a. ut boken *Frivillig organisert velferd – alternativ til offentlig?* (Alma Mater forlag 1990).

På 1990-tallet ledet Stein Kuhnle prosjektet «Europeisk integrasjon og velferdsstatens omstrukturering» hvor «Den usynlige velferdsstaten: Fiskal velferd og skatteutgifter i komparativt perspektiv» utgjorde et sentralt delprosjekt, ledet av Rune Ervik. På slutten av 1990-tallet deltok Kuhnle i prosjektet «Recasting European Welfare States» som var ledet av Martin Rhodes og Maurizio Ferrera ved EU-universitetet i Firenze.

På 2000-tallet har instituttet ved Stein Kuhnle bl.a. ledet prosjektet «Den skandinaviske velferdsstatens normative grunnlag» (2000–2003) sammen med Nanna Kildal (SEFOS/Rokkansenteret). Instituttet deltok også i det EU finansierte COST A15 prosjektet «Reforming social protection systems in Europe» (2000–2004), Working Group 1, sammen med Rokkansenteret. I 2001–2004 var Kuhnle leder for det NFR-finansierte prosjektet «The Politics of Democratic and Welfare Development in South Eastern Europe», i samarbeid med Rokkansenteret. Et skandinavisk-russisk forskningsprosjekt, «Comparative Perspectives on Welfare Provision and Reform» (2001–2004) var et samarbeid mellom sam.pol., Rokkansenteret, Södertörns högskola (Stockholm), Statsuniversitetet i St. Petersburg og det private Evropeiskij Universitet i St.Petersburg. I 2002–2006 ledet Stein Kuhnle, sammen med professor Marius Olivier, University of Johannesburg, prosjektet «Developing a normative framework for effective and efficient social security provision: An institutional perspective» (2002–2005), finansiert av de norske og sør-afrikanske forskningsrådene.

Stein Kuhnle var medlem av styringsgruppen for Nordic Centre of Excellence, NCoE, sammen med Nanna Kildal, Rokkansenteret: *The Nordic Welfare State – Historical Foundations and Future Challenges, NordWel*, i perioden 2007–2012. Prosjektet involverte de fem Nordiske land og ble finansiert av NordForsk og fire nordiske forskningsråd. Stein Kuhnle satt i styringsgruppen for temagruppe 2: «The National

Welfare State: Citizenship and Democracy». I forlengelsen av dette samarbeidet leder Stein Kuhnle nå prosjektet «Sino-Nordic Welfare Research Network» (SNoW) 2010-, finansiert av NordForsk og Nordisk Ministerråd. Andre nordiske deltakere er Lund Universitet, Helsingfors Universitet, og Syddansk Universitet, i tillegg til fem kinesiske universiteter. Hensikten er å styrke det nordiske samarbeidet med kinesiske forskere og det nordiske senteret på Fudan universitetet i Shanghai. Samarbeidet ble initiert med boken *The Nordic Welfare State* (2010), redigert av Stein Kuhnle (UiB), Chen Yinzhang (Fudan University), Klaus Petersen (Syddansk Universitet) and Pauli Kettunen (Helsingfors universitet) og publisert av Fudan University Press på kinesisk i 2010.¹⁵ Hovedaktiviteter er seminarer, konferanser og Phd-kurs.

I dag har Institutt for sammenliknende politikk tre forskningsgrupper, hvorav gruppen «Utfordringer i etablerte demokratier» kan omfatte velferdsforskningsprosjekter, uten at dette er nevnt eksplisitt på gruppens hjemmeside. Stein Kuhnle, Cornelius Cappelen, Hans Jørgen Gåsemyr, Tor Midtbø og Kristin Strømsnes fra instituttet deltar også i det VAM-finansierte FAFO-prosjektet «Towards a new Chinese welfare state: Chinese perceptions of distributive justice» 2013–2017 og Kuhnle og Cappelen i det Norface-finansierte prosjektet «Fairness, personal responsibility and the welfare state» (2015–2018) ledet av Alexander Cappelen, NHH. Kuhnle leder i tillegg det VAM-finansierte prosjektet «Labour Migration and the moral sustainability of the Norwegian Welfare State» 2013–2017, som inkluderer et samarbeid med Adam Mickiewicz University, Poznan og Uni Rokkansenteret, og der Cornelius Cappelen, Tor Midtbø, Ragnhild Muriaas og Yvette Peters fra instituttet deltar.

Institutt for økonomi

Institutt for økonomi, etablert i 1977, har også gitt betydningsfulle bidrag til velferdsforskningen ved Universitetet i Bergen. *Gruppe for trygdeøkonomi* ble etablert i 1992 med direkte finansiering fra det daværende Sosial- og helsedepartementet, senere Arbeidsdepartementet, med mandat til å drive trygderelatert forskning og undervisning.¹⁶ Professor Alf Erling Risa var Trygdegruppens grunnlegger og leder fram til 2002. Gruppe for trygdeøkonomi gir undervisning og veiledning på alle nivåer på instituttet noe som har resultert i en rekke bachelor-, master- og doktorgradsoppgaver. Gruppen er nå finansiert av

¹⁵ Den utkom på japansk i 2016.

¹⁶ Departementets finansiering omfattet tre ulike forskningsmiljøer: Institutt for allmenn- og samfunnsmedisin ved Universitetet i Oslo, Institutt for økonomi ved Universitetet i Bergen samt det daværende Institutt for anvendt sosialforskning, INAS (fra 1996 Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring, NOVA).

forskningsrådet ut 2018, med Kjell Vaage som leder (siden 2002). Viktige forskningsområder er trygd og pensjonering, arbeidsmarked, utdanning, familie og helse. For eksempel var det store NFR-prosjektet «Forsørgelse og samfunnsintegrasjon» (2001–2003) faglig forankret i trygdegruppen, men samarbeidet med forskere fra Sosiologisk institutt, Rokkansenteret, SNF og NHH var omfattende. Man forsket bl.a. på hvordan trygdesystemets utforming påvirker arbeidsdeltagelse, årsaker til uføretrygd og sykefravær, likestillingseffekter av sosialpolitiske tiltak.¹⁷ De empiriske studiene var primært basert på kvantitative analyser av store registerdatabaser. Institutt for økonomi var også involvert i det strategiske programmet for forskning om globalisering og internasjonalisering – «Velferd, arbeid, legitimitet og globalisering» (2000–2005) (s. 11, 13).

Fra 2010 til 2014 var forskere i trygdegruppen særlig opptatt av seks temaområder: «Evaluering av den norske pensjonsreformen», med bl.a. Alf Erling Risa, «Evaluering av tiltak mot sykefravær», i samarbeid med Uni Helse og Uni Rokkansenteret, «Mobilitet mellom generasjonene» med bl.a. Kjell Vaage, Arild Aakvik, Espen Bratberg og Katrine Løken, «Familiepolitikk og fødselspermisjon» med bl.a. Katrine Løken, «Familiegeografi og velferdstilbud», om omsorg på tvers av generasjoner med bl.a. Katrine Løken og Kjell Erik Lommerud, og «Uførepensjon, syketrygd og sosial interaksjon» som bl.a. retter søkelyset på overføring av normer og holdninger, med bl.a. Espen Bratberg, Kjell Vaage og Gaute Torsvik.¹⁸

Gruppe for trygdeøkonomi tilhører forskningsgruppen *Velferd, trygd og helse*, som er et av tre prioriterte forskningsfelt ved instituttet. Det omfatter også *Program for helseøkonomi* (HEB), som ble etablert i Bergen i 1998 i samarbeid med UiB og NHH, og med professor Jan Erik Askildsen som leder.¹⁹ HEB var organisert som et samarbeidsprosjekt mellom Institutt for økonomi og Institutt for samfunnsmedisinske fag ved Universitetet i Bergen, Norges Handelshøyskole (NHH), og Samfunns- og næringslivsforskning (SNF). Programmet ble finansiert av NFR i to perioder fra 1998–2011, og administrert fra Uni Rokkansenteret. HEB var delaktig i flere internasjonale forskernettverk innenfor helseøkonomi. Som gruppen for trygdeøkonomi, bygget også Program for helseøkonomi opp et kompetansesenter på instituttet, med mange stipendiater og yngre forskere. Helseøkonomigruppen er også deltaker i to større EU-finansierte prosjekter, om henholdsvis oppgavedeling

¹⁷ <http://www.uib.no/fg/trygdeok>

¹⁸ «Egenevaluering, gruppe for Trygdeøkonomi» av aktiviteter fra 1. januar 2010 til 15. august 2014. Notat, Institutt for økonomi.

¹⁹ Samtidig ble *Helseøkonomisk forskningsprogram* etablert i Oslo (HERO).

og -glidning i helsesektoren, og evaluering av nye behandlingsmodeller for personer med sammensatte lidelser.

Familieøkonomi er også et sentralt tema innen velferdsforskningen, ledet av Kjell Erik Lommerud. Han leder også prosjektet «Ageing, Family Ties and Public Policy» (AGEFAM) 2013–2017.

Det juridiske fakultet

Det juridiske fakultet i Bergen ble opprettet i 1980. Det har et solid forskningsmiljø på velferdsrett, som inkluderer helserett, sosialrett, trygderett og arbeidsrett. Spørsmål knyttet til vern om individuell autonomi står sentralt i mange prosjekter.

På 1990-tallet ble det gjennomført prosjekter som «Taushetsplikt og tverrfaglig samarbeid mellom velferdstjenester på kommunenivået» (1995–1997), «Rettigheter og rettslige forpliktelser i barnevernet» (1996–1999), «Inngrep i psykisk utviklingshemma sin fysiske og personlige integritet i sosial- og helsetenesta» (1997–1999). Jan Fridthjof Bernt og Gudrun Holgersen var prosjektledere for hver sines prosjekter som delvis ble gjennomført som en del av NFRs delprogram *Evaluering av velferdslover*. I 1995 publiserte Alice Kjellevoid dr. juris avhandlingen *Sosialhjelp på vilkår. Om bruk av vilkår og avtaler ved tildeling av sosiale ytelser* (Oslo: Ad Notam Gyldendal 1995).

Fakultetet har i dag ikke instituttnivå, og blant fakultetets forskningsgrupper er det særlig *forskergruppen for helse- og sosialrett*, som ble formelt etablert i 2005, som kan knyttes til velferdsforskning. Temaer har bl.a. vært pasienters rett til selvbestemmelse ved medisinsk behandling ved Henriette Sinding Aasen (Fagbokforlaget 2000), tvang overfor rusmiddelavhengige, ved Karl Harald Søvig (Fagbokforlaget 2007), tvang overfor psykisk utviklingshemmede, ved Bjørn Henning Østenstad, og diskriminering av arbeidstakere med helseproblemer eller funksjonsnedsettelse, ved Tine Eidsvåg.

Av nyere velferdsforskning er VAM-prosjektet «Rettsliggjøring og sosialt medborgerskap i velferdsstaten» (*Judicialisation and Social Citizenship 2011–13*) sentralt. Det ble ledet av professor Henriette Sinding Aasen, og utført i samarbeid med CMI, Uni Rokkansenteret, Høgskolen i Bergen og Universitetet i Stavanger. En rekke forskere deltok i prosjektet som bl.a. resulterte i boken *Juridification and Social Citizenship in the Welfare State* (Edward Elgar 2014). Redaktører var H Sinding Aasen (jus), S Gloppen (sam.pol.), A-M Magnussen (HiB) og E Nilssen, Rokkansenteret. Dette prosjektet er fulgt opp av et tverrfaglig prosjekt om «Prioriteringer i helsesektoren» ledet av Anne Mette Magnussen ved Høgskolen i

Bergen, der Det juridiske fakultet er aktiv deltager. I 2011–2013 finansierte også Forskningsrådets grunnlovsprogram et prosjekt om «Grunnloven og velferdsstaten» (*Constitution, Welfare state and Citizenship*) ledet av Henriette Sinding Aasen, i samarbeid med Uni Rokkansenteret og CMI. Boken *Grunnloven og velferdsstaten* (Fagbokforlaget 2014) er en sentral publikasjon fra prosjektet. *Forskergruppen for helse- og sosialrett* har også vært involvert i tverrfaglig rusforskning, et prosjekt ledet av Ingrid Lundeborg på Uni Rokkansenteret, i 2014 ble boken *Tvang i rusfeltet* publisert, og i et prosjekt om barnevernsrett ledet av Marit Skivenes, Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap. I samarbeid med Uni Rokkansenteret deltok fakultetet i prosjektet «Provision of welfare to irregular migrants», finansiert av Norges forskningsråd under VAM-programmet. Prosjektet resulterte bl.a. i boken *Eksepsjonell velferd? Irregulære migranter i det norske velferdssystemet* (Gyldendal Norsk forlag 2015). Redaktører var Synnøve K. Bendixsen, Christine M. Jacobsen og Karl Harald Sjøvig.

Internasjonalt inngår Det juridiske fakultet i et tverrfaglig samarbeid med CMI, Det psykologiske fakultet (UiB) og Centre for Sexualities, AIDS and Gender, University of Pretoria: «Young women's access to adequate sexual and reproductive health services: focus on the role of health staff/nurses at local health clinics» (pilot study). Det er også under utvikling en antologi om tvang og autonomi i helse- og omsorgssektoren i samarbeid med forskere ved Århus universitet.

Det humanistiske fakultet

Forskergruppen for *Helse-, velferd- og vitenskapshistorie* er en av flere på Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap, AHKR.

Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap

1. august 2007 ble Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap (AHKR) opprettet for å ivareta og styrke fagenes identiteter, men også styrke det tverrfaglige samarbeidet innen forskning og undervisning.²⁰

Ved det tidligere Historisk institutt ble det bl.a. forsket på kommunal velferd i historisk perspektiv med støtte fra NORAS' Velferdsstatsprogram, og i 1991 ble boken *Velferdskommunen. Kommunenes rolle i utviklingen av velferdsstaten* (Alma Mater 1991) publisert med Anne-Hilde Nagel som redaktør. Ved instituttet ble det også gjennom flere år drevet forskning om arbeidsliv og utdanning i forskergruppen *Arbeidsliv – Historie- Samfunn* (AHS), sammen med Sosiologisk institutt, adm.org.,

²⁰ <http://www.uib.no/ahkr/22914/institutt-arkeologi-historie-kultur-og-religionsvitenskap#>

Filosofisk institutt og SEFOS. Forskningen var særlig konsentrert om relasjoner mellom arbeid og utdanning og systemer av arbeidslivsrelasjoner.

Ved instituttet ble det også lenge forsket på velferdsordningenes fremvekst, og i 1994 ga Øyvind Bjørnson og Inger Elisabeth Haavet, SEFOS, ut boken *Langsomt ble landet et velferdssamfunn. Trygdens historie 1894–1994* (Ad Notam 1994) i forbindelse med hundreårsdagen for den første trygdeloven, Lov om ulykkesforsikring for arbeidere i fabrikker av 1894.

Familieforskning var også fremtredende ved det tidligere Historisk institutt, bl.a. med prosjektene «Familien som målgruppe og argumentasjonsbase i velferdslovgivning og sosialpolitikk 1890–1990» (1997–2000), «Integrasjon eller kosmopolitisering? Familiehistorie og identitet i Øst-Afrika og Sør-Arabia ca 1850–1945» (2001–2004). Bokserien «Politikk og velferd» ga også ut boken *Kjønn og velferdsstat* med Anne-Hilde Nagel som redaktør (Alma Mater 1998).

Astri Andresen har bl.a. forsket på nordiske barndommer og bortsetting av barn i Norge, jfr. boken *Hender små. Bortsetting av barn i Norge 1900–1950* (Fagbokforlaget 2006). Elisabeth Haavet og Astri Andresen har deltatt i flere nordiske samarbeidsprosjekter innen velferdshistorie, noe som har resultert i kapitler i utgivelsene *The Nordic Model of Welfare – a Historical Reappraisal* (Christiansen, Petersen, Edling, Haave (red) 2006) og *Barnen och välfärdspolitiken – Nordiska barndomar 1900–2000* (Söderlind (red), Dialogos Förlag 2011). Det har også vært veiledet en rekke master- og hovedfagsoppgaver på velferdsfeltet. Instituttet deltok i program for forskning om globalisering og internasjonalisering «Velferd, arbeid, legitimitet og globalisering».

Forskergruppen for *Helse-, velferd- og vitenskapshistorie* er en av flere på Instituttet; etter instituttsammenslåingen i 2007 har velferdshistoriske perspektiver blitt inkorporert særlig i helse- og medisinhistoriske og barndomshistoriske arbeider. Det gjelder bl.a. Bjørnar M. Viks doktoravhandling *For barna og samfunnet: Psykologi, barneoppdragelse og sosialpolitikk i Norge, ca. 1900–1975* (2014). Innen helse- og medisinhistorie kan nevnes Teemu Ryymins *Smitte, språk og kultur. Tuberkulosearbeidet i Finnmark* (2009). Flere av kulturviterne ved instituttet har velferdshistoriske perspektiver i sine arbeider, som i Tove Fjells publikasjoner om barnfrihet, jfr. forskningsrapporten *Frivillig barnlöshet. Barnfrihet i en nordisk kontext.* (Stockholm: Dialogos Förlag 2010).

I 2015 utkom et temanummer i *Tidsskrift for velferdsforskning* om De castbergske barnelover, med redaktørene Inger Elisabeth Haavet og Kari Wærness, Sosiologisk

institutt. Anne-Hilde Nagel, Astri Andresen og Ida Blom fra AHKR var blant artikkelforfatterne.

LOS - senteret

Ledelse, organisasjon og styring (LOS) var et av hovedsatsningsområdene i norsk samfunnsforskning på 1980-tallet, og i 1987 etablerte NORAS et eget forskningscenter i Bergen for LOS forskning. Senteret samarbeidet tett med UiB og NHH. Den faglige profilen ble imidlertid sterkere påvirket av universitetets statsvitenskapelige institutter,²¹ enn av NHH mente historikeren Sverre Bagge (1996: 693). Forskningsprogrammet var inndelt i flere hovedområder. Et av disse var rettet mot «Incitament og styringsproblemer i velferdsstaten» (Edvardsen 1994), men handlet mer om organisasjonsformers og motivasjonssystemers betydning for økonomisk vekst enn om «velferd». Sentralt i forskningen omkring velferdsstatens økonomi var lanseringen av boken *Offentlig politikk og private incitament* (Tano Aschehoug) som Agnar Sandmoe og Kåre P. Hagen redigerte i 1992.

I 1993–96 formulerte senteret nye tverrgående prosjekttema, bl.a. seminarrekken «Det normative grunnlag for offentlig sektor» med temaer som demokrati, internasjonalisering og velferdsstatens normative grunnlag. Det ble ledet av Erik O Eriksen, som også redigerte boken *The rationality of the welfare state* sammen med Jørn Loftager (Scandinavian University Press 1996). I 1995 startet LOS-senteret seminaret «Demokrati og velferdsstat», ledet av Erik O. Eriksen og Anders Molander, Senter for vitskapsteori (SVT), som ble etterfulgt av det tverrfaglige og interfakultære seminaret «Rett, demokrati og velferdsstat» i 1997/98 initiert av Erik O. Eriksen, LOS, David Doublet, jus, og Anders Molander, SVT (Årsrapport 1995, 1996, 1998, LOS-senteret). Gjennomgående emner i LOS forskningen var ellers «Demokrati, effektivitet og identitetsskaping», som inkluderte både frivillige organisasjoners og profesjonenes sentrale roller i utviklingen og utformingen av velferdsstaten (Fimreite og Vagstad 1997: 14).

Etter å ha vært et nasjonalt forskningscenter knyttet til Norges forskningsråd i perioden 1987–1996, ble LOS-senteret et felles senter for Universitetet i Bergen og Norges Handelshøyskole i perioden 1997 – 2001. Senteret var fortsatt et nasjonalt tyngdepunkt innen LOS-relatert forskning, og formulerte forskningsprogrammet «Stat, marked og sivil samfunn». Internasjonalt samarbeidet LOS-senteret tett med SCANCOR-nettverket ved Stanford University, i tillegg til bl.a. IIASA i Wien. Fra 2000 til 2002 deltok senteret i et EU finansiert program, «Public Participation and the

²¹ Administrasjon og organisasjonsvitenskap og Sammenliknende politikk.

Pension Policy Process. The Citizen and Pension Reform» (PEN-REF). Prosjektet ble koordinert av Steven Ney på «Interdisciplinary Centre for Comparative Research in the Social Sciences» (ICCR) i Wien og omfattet syv land. Rune Ervik deltok fra LOS.

SEFOS

SV-fakultetet var en viktig pådriver for å få en egen enhet for eksternt finansiert samfunnsforskning, og i 1987 ble det vedtatt at Stiftelsen Universitetsforskning Bergen, Unifob,²² skulle få en seksjon for samfunnsvitenskap, Senter for samfunnsforskning. SEFOS ble formelt opprettet fra 1. januar 1988 og kom etterhvert til å få to roller i Bergens forskningsmiljø. For det første administrerte SEFOS den eksternt finansierte forskningen ved institutter og fakulteter ved Universitetet i Bergen, og for det andre utviklet SEFOS seg i løpet av 1990-tallet til å bli et forskningssenter med forskere som initierte, ledet og gjennomførte samfunnsvitenskapelig forskning, i første rekke velferdsforskning som ble finansiert av Norges forskningsråd. Denne rollen ble gradvis tydeligere på 1990-tallet (Årsmelding 1999, SEFOS).

I 1991 hadde f.eks. SEFOS ansvaret for flere prosjekter om funksjonshemming, frivillige organisasjoner, omsorgsforskning og forskning om forholdet mellom sysselsetting og trygd, som stort sett var ledet av forskere på SV-institutter som adm.org., sosiologi og sam.pol. (SEFOS 1991). I 1995 var det 18 velferdsstatsprosjekter ved SEFOS, som også fikk tillagt faglige koordineringsoppgaver for *Evaluering av velferdslover* (1995–1998), et delprogram under NFRs *Velferd og samfunn* (1994–1998). På denne tiden deltok forskere og forskningsledere også fra det Juridiske og Historisk–filosofiske fakultet i SEFOS virksomhet.²³ Ifølge CV for SEFOS fra 1998 kan i alt 32 prosjekter (av totalt omlag 70) karakteriseres som velferdsforskning. SEFOS fikk etter hvert et omfattende samarbeid med en rekke institutter ved fem fakulteter ved UiB (Årsmelding 1998, SEFOS).

Under Delprogrammet for *Evaluering av velferdslover* gjennomførte SEFOS flere studier av hvordan Lov om sosiale tjenester og Lov om barnevernstjenester gjennomføres i kommunene. Det ble utført både normative og empiriske analyser av velferdsordningene av forskere fra jus, statsvitenskap, historie, psykologi og

²² Unifob ble opprettet av UiB i 1986, som et redskap for universitetet i arbeidet med å innhente og drive forskningsprosjekter og andre faglige oppdrag fra eksterne oppdragsgivere.

²³ I tillegg var 25 prosjekter definert som «Helsetjenesteforskning» og åtte som «Arbeidslivsforskning». Andre forskningsfelt var «Internasjonal migrasjon og etniske relasjoner», «Demokrati og statsforvaltning», «Kommunerettet forskning», «Økonomi og fiskeriresurser», «Kulturforskning» og «Andre» (Årsmelding 1995, SEFOS).

sosiologi. Blant temaene var «Bruk av tvang overfor rusmisbrukere» (Even Nilssen, Renate S. Lien), «Arbeidslinjens normative grunnlag» (Nanna Kildal), «Eldreomsorgens tjenesteyting», «Barnevernloven i kommunene» (Sturle Næss, Kari Wærness, Audun Offerdal). På slutten av 1990-tallet deltok SEFOS også i evalueringen av handlingsplan for eldreomsorgen (1998–2001) med en studie av eldreomsorgen i storbyene (Kari Wærness og Sturle Næss), og i evaluering av reformen for enslig forsørgere 1999–2002 (Liv Syltevik, Svanaug Fjær) (Årsmelding 2001, Rokkansenteret).

Velferdsforskningen på SEFOS og i Bergen for øvrig har beveget seg fra å ha vært preget av et aktør- eller livsverden-perspektiv til å bli gradvis mer systemorientert. I tillegg ble velferdspolitikken verdimeslige fundament etter hvert et viktig tema. Samarbeidspartnere var også i økende grad internasjonale.

I 1998 startet SEFOS på initiativ fra forskningsdirektør Aksel Hatland, utgivelsen av *Tidsskrift for velferdsforskning*, et flerfaglig, fagfellebasert forskningstidsskrift om velferdsspørsmål i vid forstand, se s. 30.

I 2000 ble Stein Kuhnle, sam.pol., sammen med Nanna Kildal, SEFOS, oppnevnt av forskningsrådet som medlemmer av det EU-baserte forskernetverket COST A15 *Reforming Social Protection Systems in Europe* for perioden 2000–2004 (se s. 15). Kildal og Kuhnle tok også initiativ til et skandinavisk–russisk forskningsprosjekt, «Comparative Perspectives on Welfare Provision and Reform». Samarbeidende institusjoner var Universitetet i Bergen, Södertörns högskola, Stockholm, Statsuniversitetet i St. Petersburg og det private Evropeiskij Universitet. I 2001 deltok Rune Ervik sammen med Michael Thompson, LOS, i prosjektet «Governance and Fairness» som var ledet av Steven Ney ved International Institute for Applied Systems Analysis (IIASA) i Wien.

Våren 2000 ble det etablert et nettverk for velferdsforskning i Bergen, *Velferdsforum*, ledet av Nanna Kildal, SEFOS, Stein Kuhnle, sam.pol., og Svenn-Åge Dahl, Senter for Næringslivs forskning, SNF ved NHH. Hans-Tore Hansen, Sosiologisk institutt, ble medlem av styringsgruppen i 2009. Dette seminaret har gått kontinuerlig frem til 2016. Se Appendix for oversikt over seminarer.

Velferdsforskningen på LOS og SEFOS, en oppsummering

Velferdsforskningen ved de to forskningssettene kan oppsummeres i følgende stikkord (Kildal og Nilssen 2004):

Funksjonshemmedeforskning

Denne forskningen har hatt sin institusjonelle forankring i SEFOS og vært basert på et tett samarbeid mellom forskere SEFOS/Rokkansenteret, Sosiologisk institutt og Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap. Fra 1990 og frem til begynnelsen av 2000-tallet ble det gjennomført en rekke prosjekter finansiert av forskningsrådet, som «Funksjonshemmedes forhold til arbeid og utdanning i de nordiske landene» (1991–1995), «Funksjonshemmede og det aktive medborgerskapet» (1996–97), «Tjenester for psykisk utviklingshemmede» (1999–2003) og «Sykeliggjøringen av barndommen i fordelingen av knappe velferdsgoder» (2000–2004). Flere av prosjektene munnet ut i doktorgradsavhandlinger. En del av forskergruppens arbeider ble oppsummert i boken *Funksjonshemmede, politikk og samfunn* (Gyldendal Akademisk 1999, redigert av Jan Froestad, Per Solvang og Mårten Söder). Denne forskningen har senere særlig foregått ved Sosiologisk institutt og Rokkansenteret.

Omsorgsforskning

Denne forskningen har i særlig grad vært orientert mot eldresektoren og involvert forskere fra SEFOS/Rokkansenteret og Sosiologisk institutt. Av prosjekter kan nevnes: «Endringer i den kommunale hjemmebaserte omsorgen» (1991–1996), «Forandringer i den åpne omsorg» (1992–96), «Sosiale omsorgstjenester og forholdet til Sosialtjenesteloven» (1997–1999), «Eldreomsorgen i byene» (1998–2001). Det er publisert en rekke rapporter, en dr. avhandling, bokkapitler og tidsskriftsartikler på dette området. Karen Christensen og Liv Syltevik redigerte også boken *Omsorgens forvitring? En antologi om utfordringer i velferdsstaten* (Oslo: Fagbokforlaget 1999). I dag blir omsorgsforskning særlig utført ved Sosiologisk institutt og ved Institutt for global helse og samfunnsmedisin ved Det medisinskodontologiske fakultet. Professor Kari Wærness, Sosiologisk institutt, fikk i 2008 Meltzerfondets ærespris for fremragende forskning på omsorgsfeltet, både på det nasjonale nivå og i den tredje verden.

Trygdeforskning

Denne forskningen har involvert forskere fra en rekke fagmiljøer i Bergen – SEFOS, LOS, Sosiologisk institutt, Institutt for økonomi, Historisk institutt og Institutt for offentlig rett. En del av prosjektene har vært finansiert av NORAS og NFR: «Forholdet mellom sysselsetting og trygd» (1991), «Forbrukernes rettigheter ved ulike uførediagnoser» (1992), «Nordisk inntektssikring under ombygging» (1996), «Generasjonsregnskap for Norge» (1996), «Utdanning, arbeidsmarked og

trygdesfære» (1999–2000). Trygdeforskningen omfatter også komparative arbeider med særlig henblikk på pensjonssystemer. Det er publisert en rekke rapporter på dette området, heriblant to doktorgradsavhandlinger og en monografi. På Institutt for økonomi ble det opprettet en egen *Forskningsgruppe for trygdeøkonomi* i 1992, som ble finansiert av det daværende Sosialdepartementet og som fortsatt er i full virksomhet med midler fra forskningsrådet, se s. 16.

Familieforskning

Familie, kjønn og politikk har lenge vært et sentralt forskningstema og har omfattet forskere fra SEFOS, Sosiologisk institutt, Historisk institutt og Institutt for kulturstudier og kunsthistorie (IKK). Forskningsrådet har finansiert prosjekter som «Individualisering, familie og kjønnsroller» (1996–1999), «Familien som målgruppe og argumentasjonsbase i velferdslovgivning og sosialpolitikk 1890–1990» (1997–2000), «Det lokale i det urbane. Barnefamilier mellom det private og offentlige» (2001–2005). En komparativ studie mellom Norge og Tyrkia, av Sevil Sümer, undersøkte krysskulturelle variasjoner i familiepraksis og hvordan statlige velferdsordninger påvirker familiearrangementer og kjønnsrelasjoner i de to landene. Det er publisert flere rapporter, dr. avhandlinger og artikler i norske og nordiske tidsskrifter og i antologier innenfor det familiesosiologiske feltet.

Forskning på sosiale tjenester/barnevern

Tyngdepunktet av prosjektene har vært knyttet til Forskningsrådets delprogram *Evaluering av velferdslovene* under programmet *Velferd og samfunn* (1994–1998)(s. 22). Både LOS og SEFOS var sterkt involvert i programmet sammen med deltagere fra Sosiologisk institutt, Historisk institutt, Institutt for administrasjon- og organisasjonsvitenskap og Institutt for offentlig rett. Av prosjekter kan nevnes: «Rettigheter og forpliktelser i barnevernet» (1996–98), «Sosiale omsorgstjenester og forholdet til Sosialtjenesteloven» (1996–1999), «Taushetsplikt og tverrfaglig samarbeid mellom velferdstjenester på kommunenivå» (1996–1998), «Bruk av tvang overfor rusmiddelmissbrukere» (1997–1999), «Inngrep i psykisk utviklingshemma sin fysiske og personlige integritet i sosial og helsetenesta» (1997–1999) og «Familien som målgruppe og argumentasjonsbase i velferdslovgivning og sosialpolitikk 1890–1990» (1997–1999). På LOS ledet Erik O. Eriksen et prosjekt om rett og rettferdighet i barnevernet som blant annet har munnet ut i flere hovedoppgaver og en doktorgrad. På velferdslovområdet er det også publisert en rekke rapporter og artikler i nasjonale og internasjonale tidsskrift.

Frivillige organisasjoner/det sivile samfunn

Forskning på frivillige organisasjoner og forholdet mellom velferdsstat og sivilsamfunn, har hatt sitt tyngdepunkt på LOS og Institutt for sammelignende politikk. Denne forskningen har i stor grad vært drevet av Per Selle, sam.pol., i samarbeid andre forskere (se s. 15, 22). Det er publisert mange artikler i nasjonale og internasjonale tidsskrift og antologier samt utgitt en rekke rapporter og bøker på feltet. Av nyere bøker kan nevnes Heitmann og Selle (1999) *Frivillige organisasjoner. Fornyelse, vekst og utvikling* (Kristiansand: Høyskoleforlaget) og *Svekket kvinnemakt? De frivillige organisasjonene og velferdsstaten* redigert av Nina Berven og Per Selle (Oslo: Gyldendal 2001). Fra 2008 til 2013 finansierte Kultur- og kirke departementet, Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet og Kunnskapsdepartementet et «Virtuelt senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor» drevet av Institutt for samfunnsforskning og Uni Research Rokkansenteret, Kristin Strømsnes var koordinator fra Uni Rokkansenteret. Dette ble etterfulgt av Forskningsprogrammet «Sivilsamfunn og frivillig sektor 2013–2017» der Jill Loga er koordinator fra Uni Rokkansenteret. For øvrig er en rekke forskere involvert fra begge institusjonene.

Europeiske velferdssystemer

Den komparative (Europa-orienterte) velferdsforskningen har involvert forskere fra SEFOS, Institutt for sammenlignende politikk, Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap og Sosiologisk institutt. Av prosjekter finansiert av forskningsrådet kan nevnes «Europeisk integrasjon av velferdsstatens omstrukturering « (1991–1995) «Fra «Gentlemens Club» til et europeisert «Policy Community»»(1995–1999), «The politics of democracy and welfare development in South Eastern Europe» (2001–2005) og «Skatt, pensjon og globalisering i komparativt perspektiv: Rettferdig fordeling av byrder og institusjonsutforming i en ny tid». Dette prosjektet inngår som en del av det strategiske programmet for forskning om globalisering og internasjonalisering «Velferd, arbeid, legitimitet og globalisering» (2000–2005) som hadde sin forankring på Rokkansenteret og som involverte forskere fra en rekke forskjellige institutter ved UiB.

Normativ forskning

Flere forskere ved LOS og SEFOS har vært opptatt av normativ teori og problemstillinger knyttet til spørsmål om velferdsstatens normative grunnlag. Det gjelder for eksempel flere av de prosjektene som inngikk som en del av Forskningsrådets delprogram *Evaluering av velferdslovene* (1994–1998) (om bruk av

tvang overfor rusmiddelmissbrukere, om rett og rettferdighet i barnevernet). Av andre prosjekter kan nevnes «Det normative grunnlaget for offentlig sektor» videreført gjennom prosjektet «Forholdet mellom privat og offentlig sektor» (1995–1996) og «Det normative grunnlaget for rettssystemet i velferdsstaten» (1997). Videre kan nevnes «Arbeidslinjen i norsk velferdspolitik» (1997–1998) og «Den skandinaviske velferdsstatens normative grunnlag» (2000–2003). Også flere av økonomene som har arbeidet på LOS har befattet seg med normative problemstillinger, særlig problemstillinger angående distributiv rettferdighet. Seminarrekken *Velferdsforum* har også rettet et særlig søkelys mot velferdspolitikens normative dimensjoner.

Rokkansenteret

I 2001 gjennomførte Det samfunnsvitenskapelige fakultetet en sammenslåing mellom LOS-senteret og SEFOS til et nytt senter for eksternfinansiert samfunns- og kulturforskning (*SEFOSaktuell* 2001). Det startet 1. januar 2002 og ble organisert i Unifob, Stiftelsen Universitetsforskning Bergen, se s. 22 (Uni Research fra 2009). 15. januar samme år fikk det nye forskningssenteret navnet «Stein Rokkan senter for flerfaglige samfunnsstudier», forkortet Rokkansenteret, som i 2009 ble endret til Uni Research Rokkansenteret.

Gjennom LOS og SEFOS var Rokkansenterets velferdsforskning allerede etablert som et flerfaglig, komparativt og internasjonalt orientert forskningsområde. De sentrale forskningstemaene ble videreført, mens det internasjonale samarbeidet ble styrket. Samarbeidet resulterte bl.a. i boken *Welfare State Development in Nordic Countries and Russia: A Comparative Perspective* i 2004, redigert av Nanna Kildal og Stein Kuhnle i samarbeid med to russiske universitetsforskere, med bidrag på russisk og engelsk. Boken ble utgitt av Statsuniversitetet i St. Petersburg. Samarbeidet med universiteter i Sør-Afrika resulterte boken *Norms and institutional design: Social Security in Norway and South Africa* (Sun Press 2008) med Stein Kuhnle og Marius Olivier som redaktører. I 2003–2005 deltok fire forskere fra Rokkansenteret med ledelse av Rune Ervik, i det EU-finansierte prosjektet, *Active Age*, som hadde 10 partnere i ulike europeiske land.

Even Nilssen ledet prosjektet «Bruk av tvang overfor rusmiddelmissbrukere og psykisk utviklingshemmede i de skandinaviske landenes sosialrett» i 2004–2005, som ble finansiert av Statens samfunnsvidenskapelige forskningsråd, Danmark. I 2008–2010 finansierte Helsedirektoratet også et prosjekt om praktiseringen av sosialtjenestelovens tvangsbestemmelser «Tvang overfor rusmiddelmissbrukere: Evaluering av lov om sosiale tjenester §§ 6-2, 6-2a og 6-3» som ble ledet av Ingrid

Lundeberg i samarbeid med Kristian Mjåland og Even Nilssen, Rokkansenteret. I samarbeid med Karl Harald Søvig, Juridisk fakultet, ble boken *Tvang i rusfeltet* utgitt i 2014 (Gyldendal Norsk forlag).

Antologien *Velferdspolitiske utfordringer – Risiko, prioriteringer og rettferdighet*, Abstrakt forlag (2006) tok opp spørsmål knyttet til velferdsstatens strategier og utfordringer i forhold til demografiske endringer, helseproblemer og prinsipper om borgernes ansvar. Det var ikke tilknyttet noe bestemt prosjekt. Redaktører var Nanna Kildal og Kari Tove Elvbakken.

Prosjektet «Policy Discourses, International Actors and National Welfare Policy. Norway in a Comparative Perspectiv» (2005–2008) finansiert av Forskningsrådet, ble gjennomført av Nanna Kildal, Rune Ervik, Even Nilssen, Tord Skogedal Lindén (Uni Rokkansenteret), Stein Kuhnle (Hertie School of Governance, Berlin) og Aksel Hatland (NOVA). I 2009 ble boken *The Role of International Organizations in Social Policy. Ideas, Actors and Impact* publisert med R Ervik, N Kildal og E Nilssen som redaktører.

Prosjektet «Rettsens refleksive rom. Velferdsrettigheter, rettsanvendelse og lokalitet», 2007–2010, finansiert av Forskningsrådet, handlet om retten til individuelle planer innenfor sosial- helse- og skolefeltet. Det ble ledet av Even Nilssen i samarbeid med Ingrid Lundeberg og Dag Arne Christiansen.

Evalueringen av Nav-reformen 2007–2014 ble ledet av Anne Lise Fimreite, Uni Rokkansenteret, i samarbeid med Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo, Frischsenteret, Arbeidsforskningsinstituttet og Handelshøgskolen BI. Rokkansenteret hadde prosjektansvaret. Det ble skrevet en rekke artikler og flere bøker i forbindelse med prosjektet.²⁴ *Den store reformen. Da NAV ble til* (Universitetsforlaget 2015) bygger på den forskningen som er utført gjennom evalueringen av reformen. Begge forfatterne, Tone Alm Andreassen, Arbeidsforskningsinstituttet, og Jacob Aars, Uni Rokkansenteret, var sentrale forskere i evalueringen.

Nanna Kildal var, som Stein Kuhnle, medlem av styringsgruppen for Nordic Centre of Excellence, NCoE: *The Nordic Welfare State – Historical Foundations and Future Challenges* i perioden 2007–2012 (se s. 15). I den samme perioden satt Kildal i ledelsen for NCoE's research group 4: *The Value Systems and Legitimacy in the Nordic Welfare State Model*. Boken *Workfare and welfare state legitimacy* ble utgitt i 2011 med Helena Blomberg og Nanna Kildal som redaktører (Helsinki: Nordic

²⁴ <http://wpms.computing.uni.no/nav/publikasjoner/>

Centre of Excellence). Det ble publisert flere bøker og artikler fra NCoE's prosjekter, som også innebar flere gjesteopphold på Uni Rokkansenteret av studenter og stipendiater fra de andre nordiske land.

I perioden 2008–2013 ledet Rune Ervik, Uni Rokkansenteret, prosjektet «The Policy Ideas and Practice of Active Ageing: Political, Economical and Cultural Challenges in Europe», finansiert av Forskningsrådet. Prosjektet involverte fem forskere fra Rokkansenteret og hadde flere internasjonale partnere. En sentral publikasjon fra prosjektet var *The Making of Ageing Policy: Theory and Practice in Europe*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing (2013) redigert av R Ervik og T Skogedal Lindén.

I 2011–2013 ble prosjektet «Constitution, welfare state and citizenship» (Grunnloven og velferdsstaten), ledet av H Sinding Aasen, Juridisk fakultet, drevet i samarbeid med Institutt for sammenlignende politikk, Chr. Michelsen Institutt for Vitenskap og Åndsfrihet, CMI, ved UiB og Uni Rokkansenteret. Prosjektet representerer et av flere interessante samarbeid mellom juridiske og samfunnsvitenskapelige tenkemåter.

I 2011–2014 deltok Uni Rokkansenteret sammen med Institutt for sammenlignende politikk, CMI, Universitetet i Stavanger og Høgskolen i Oslo i prosjektet «Juridification and social citizenship» (Rettsliggjøring og sosialt medborgerskap), som også ble ledet av H Sinding Aasen på Juridisk fakultet, UiB, med I Lundeberg og E Nilssen som medarbeidere fra Uni Rokkansenteret. Begge prosjekter var finansiert av Forskningsrådet. Flere internasjonale artikler ble publisert. Redaktører var H Sinding Aasen, S Gloppen, A-M Magnussen og E Nilssen.

Det VAM-finansierte prosjektet «Provision of welfare to 'irregular migrants'» (2011–2014) koplet også sammen juridiske og samfunnsvitenskapelige perspektiver. Det ble ledet av Christine Jacobsen ved Rokkansenteret. En sentral publikasjon fra prosjektet er boken *Eksepsjonell velferd?* (se s. 19).

«The Social Contract as an Organizing and Justifying Principle in Welfare State Policies» ble finansiert av FriSam i forskningsrådet i perioden 2011–2014. Prosjektet omfattet samarbeid med forskere i Danmark, Tyskland, Sveits og England. En avsluttende publikasjon var boken *New Contractualism in European Welfare State Policies* utgitt av Ashgate Publishing i 2015 med R Ervik, N Kildal og E Nilssen som redaktører.

VAM-Prosjektet «Responding to welfare state services: An analysis of users, media, and public institutions» (2012–2015), som analyserte variasjonen i folks tilfredshet med velferdstjenestene, og medias betydning for denne, ble ledet av Dag Arne

Christiansen, som sammen med Tord S Lindén hadde et utbredt samarbeid med Instituttene for medievitenskap, sammenliknende politikk og sosiologi.

Velferdsforskere på Uni Rokkansenteret er medlem av the Network for European Social Policy Analysis (ESPAnet), the Nordic Network of Excellence – Welfare Research, the Network on Nordic Welfare State History and the European Institute of Social Security (EISS) network. Forskere ved Uni Rokkansenteret har også i flere år vært aktive innen «International Sociological Association», *Research Committee on Poverty, Social Welfare and Social Policy RC19*.

Velferd var m.a.o. et av hovedområdene for forskning allerede de første årene på Rokkansenteret, sammen med nært beslektete områder som omsorgs- og helsetjenester, helseøkonomi, ledelse og arbeidsliv m.m. Forskerne har vært samlet i forskergrupper som ifølge Knut Grove avspeiler både forskningsvirksomheten og senterets intensjoner over tid (Grove 2012: 73). Temaet velferd forsvant imidlertid fra senterets prioriterte områder i 2005, til tross for at velferdsforskning alltid har vært en sentral i senterets forskningsvirksomhet. Betegnelsen ble gjeninnført i kombinasjon med demokrati- og forvaltningsforskning i 2007.

I jubileumsskriftet som ble utarbeidet i forbindelse med Rokkansenterets 10 års jubileum 2012, trekker Grove noen tematiske linjer tilbake til SEFOS og LOS (2012: 81). Han finner at de mange studiene av den norske velferdsstaten representerer et karakteristisk og kontinuerlig trekk ved forskningen. Denne forskningen har vært utført ut fra to forskjellige, men komplementære perspektiv: På den ene side et overordnet perspektiv, med vekt på velferdsstaten som styringssystem, det Nuland m.fl. betegnet som «velferdsforskningens periferi», og på den annen side velferdsstatens møte med sine brukere, den mer «direkte» velferdsforskningen (jfr. Nuland m.fl. 2009: 25). Ifølge de samme forfattere kan Rokkansenteret betraktes som det viktigste grunnlaget for UiBs sterke posisjon på velferdsområdet. Nesten alle prosjekter i Bergen som er finansiert av velferdsprogrammet i NFR har utgangspunkt i Uni Rokkansenteret som ifølge forfatterne er et av de viktigste miljøene for velferdsforskning i Norge (ibid.: 93).

Tidsskrift for velferdsforskning

Tidsskrift for velferdsforskning ble etablert på SEFOS i 1997, etter forslag fra velferdsprogrammets leder i forskningsrådet, og publiserte sitt første nummer i 1998 (se s. 23). Det har hovedsakelig vært drevet med støtte fra Velferdsprogrammet i Norges forskningsråd, i tillegg til støtte fra SEFOS og senere Rokkansenteret. Tidsskriftet er flerfaglig, referee-basert og publiserer fire hefter i året. Det står på listen over vitenskapelige tidsskrifter som ble utarbeidet av

Universitets- og Høgskolerådet i 2003. Sekretariatet for tidsskriftet har hele tiden ligget i Bergen, først ved SEFOS og fra 1. januar 2002, Rokkansenteret. Redaktører har vært Stein Kuhnle, ISP, UiB (1998–2003) og Nanna Kildal, Rokkansenteret (2004–2016). Ingrid Lundeberg, Sosiologisk institutt/Uni Rokkansenteret, tok over som redaktør fra nr. 3 2016.

Tidsskrift for velferdsforskning er det eneste i sitt slag i Norden. Det publiserer på norsk, svensk og dansk og bidrar til å heve den vitenskapelige standarden på velferdsfaglig forskning skrevet på skandinaviske språk. Tidsskriftet formidler forskningsresultater som er relevante både for utviklingen av velferdsforskningen og for den offentlige debatt om sosialpolitiske spørsmål i vid forstand, til lesere i forsknings- og utdanningsinstitusjoner, offentlig forvaltning, næringsliv og media. Forskere fra andre nordiske land bidrar til tidsskriftet som artikkelforfattere, kommentatorer, bokanmeldere og fagfeller. Tidsskriftet gir dermed Bergensmiljøet en sentral plassering i nordisk velferdsforskning.

Fra 1998 til 2016 har tidsskriftet publisert 264 vitenskapelige artikler, 85 kommentarartikler, 186 bokanmeldelser, 15 temanumre og 7 kunnskapsstatuser. Artikler som gir kunnskapsstatus på avgrensede områder ble innført i 2006, og har dekket områder som «Finanskrisen og de europeiske velferdsstatene», «Alder, omsorg og samfunn», «Levekår og subjektiv livskvalitet». Det siste temanummeret var en markering av 100 års dagen for De castbergske barnelover. Dette var tidsskriftets siste trykte publikasjon. Fra nr. 1-2016 gikk *Tidsskrift for velferdsforskning* over fra papir til ren digital publisering, Open Access, og er tilgjengelig på *Idunn*, Universitetsforlagets nettsted for fagtidsskrifter og Open Access-bøker.²⁵

Velferdsforum

Velferdsforum i Bergen er et tverrfaglig og tverrinstitusjonelt nettverk for velferdsforskere i Bergen som ble etablert ved SEFOS våren 2001 (se s. 23). Med etableringen av *Velferdsforum* fikk ulike miljøer i Bergen et forum for diskusjon og formidling av velferdsforskning og som kunne gi inspirasjon til å prøve ut ideer og utvikle samarbeid om nye prosjekter. *Velferdsforum* har hatt blikket aktivt rettet mot både den nasjonale og internasjonale forskningsfronten på de tema som er blitt løftet fram. Inn lederne på seminarene og seminardeltagerne har representert en rekke ulike disipliner og fag og har kommet fra inn- og utland, se vedlagte oversikt i Appendix.

²⁵ Forskningsrådet ønsker at resultater fra offentlig finansiert forskning i størst mulig grad er tilgjengelige for alle som ønsker å bruke dem, og har derfor vært en aktiv pådriver i Open Access publisering.

Velferdsforum mottok støtte fra Forskningsrådets Velferdsprogram i perioden 2001–2008, til invitasjon av innledere. I 2009 fikk forumet støtte fra Rokkansenteret og siden 2010 har også Det samfunnsvitenskapelige fakultetet ved UiB gitt økonomisk støtte til seminarene. Gjennom 15 år har *Velferdsforum* avholdt over 100 seminarer og noen workshops, med innlegg fra til sammen 123 forskere fra hele verden. Det har samlet ansatte og studenter fra Rokkansenteret, fra UiB, fra Norges Handelshøyskole og Høgskolen i Bergen til velferdspolitiske diskusjoner, og har fungert som en viktig møteplass for velferdsforskning og velferdspolitik. ²⁶

Oppsummering

Velferdsforskning har utgjort en sentral del av forskningen ved Universitetet i Bergen. Den er kjennetegnet av et omfattende samarbeid på tvers av disiplinære og fakultære skillelinjer, og av deltagelse i sentrale internasjonale forskningsnettverk. Mye av velferdsforskningen har naturlig nok hatt en samfunnsvitenskapelig forankring, men også Det juridiske og det Historisk–filosofiske, senere Humanistiske fakultet har vært involvert i betydelig grad. Rokkansenteret er blitt betegnet som et knutepunkt i dette samarbeidet.

Velferdsforskningen i Bergen har primært vært finansiert av forskningsrådet. Dette er ikke særlig overraskende ettersom ca. 25 % av all velferdsforskning som foregår i Norge finansieres av forskningsrådets ulike programmer, mens om lag 60 % finansieres av grunnbevilgninger, departementer, direktorater mm.²⁷ Som NIFU påpeker er det imidlertid vanskelig å få et entydig bilde av finansieringen ettersom forskningen i dag utføres i store forskningsprogrammer som involverer samarbeid mellom mange aktører og sammensatte finansieringskilder (Blystad m.fl. 2015: 23).

Forskningens finansieringskilde vil naturligvis ha betydning for forskningens utforming og substans. Vitenskapshistorisk ville det derfor være interessant å rette oppmerksomheten mot Norges forskningsråd og de institusjonene som har finansiert rådets velferdsprogrammer. Ifølge DAMVAD blir over 70 % av de statlige forskningsbevilgningene finansiert over Kunnskapsdepartementet (over halvparten av den samlede finansiering av forskning), Helse og omsorgsdepartementet og Nærings- og handelsdepartementet (ibid.: 11). VAM-programmet er i hovedsak finansiert av Arbeidsdepartementet, Justisdepartementet, Kommunal- og

²⁶ Søknad til forskningsrådet om støtte i 2010 og 2011 ble avslått fordi arrangementet ikke var «nasjonalt», men for «lokalt», se for øvrig Appendix.

²⁷ I 2013 var dette VAM, Sykefravær, Evalueringene av NAV-reformen og Pensjonsreformen. Det samme året ble det utført velferdsforskning for om lag 1,4 milliarder kroner i universitets- og høgskolesektoren og instituttsektoren. Ifølge NIFUS beregninger stod de to sektorene for henholdsvis 47 og 53 prosent av velferdsforskningen (Blystad m.fl. 2015: 19, 22).

regionaldepartementet og Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet. Representanter for LO og NHO sitter i programstyret.

Ifølge DAMVAD (2015) er det en betydelig grad av stivhengighet som preger departementenes finansiering og prioritering av forskning; det gjøres relativt lite endringer i rammefordelingen mellom departementene og mellom fagområdene internt i departementene. Grunnene til dette kan naturligvis være flere; DAMVAD nevner bl.a. departementenes sektorinteresser og forskningsrådets programstruktur (ibid.: 14–15, 47). Både departementenes og LO og NHOs spesielle forskningsinteresser, og kommunikasjonen med forskningsrådets egne innspill vil derfor være et interessant forskningstema. Og temaet blir ikke mindre interessant i lys av studier som sier at departementene viser liten interesse for resultatene av den forskningen de har bidratt til å finansiere (Christensen, Tranøy og Nuland 2009; Vabø 2009).

I tillegg til å utforske de ikke-vitenskapelige institusjonenes rolle som premissleverandør for formuleringen av forskningsrådets problemstillinger kan det være innsiktsgivende å få gjennomført et studium av de representanter som til enhver blir oppnevnt til å sitte i programstyrene og som har avgjørende innflytelse på hvilke temaer, problemstillinger, institusjoner og forskere som blir finansiert, jfr. *Velferdsforums* skjebne, note 25. Det er mye interessant man kan finne ut om norsk forskning generelt og velferdsforskning spesielt ved å rette søkelyset mot forskningsrådet selv.

Forskningsrådets satsninger 1988 til 2015

Ettersom forskningsrådet finansierer om lag en fjerdedel av velferdsforskningen i Norge og dermed har stor innflytelse over de problemstillinger som reises og de metoder som benyttes for å belyse dem, skal det avslutningsvis gis en oversikt over forskningsrådets satsninger fra 1988 og fremover. Fire store programmer blir omtalt: *Velferdsstatsprogrammet (1988–94)*, *Velferd og samfunn (1994–98)* og *Velferdsprogrammet. Samfunn, familie, oppvekst (1999–2008)* og *VAM (2009–2018)*. *Velferdsstatsprogrammet (1988–1994)*(NORAS) hadde tre tematiske hovedområder:

- Velferdsstatens økonomiske og befolkningsmessige grunnlag (A)
- Velferdsstaten som politisk og kulturelt system (B)
- Velferdsstatens leveringssystemer og leverandører, velferdsstatens brukere og svakstilte grupper (C)

Innen det tredje hovedområdet ble det utarbeidet særskilte delprogrammer i 1991 og 1992, om «Trygdeforskning», «Sosialhjelpsforskning», «Omsorgstjenesteforskning» og «Evaluerings av HVPU». Mer makro-orienterte og teoretiske temaer fikk mindre oppmerksomhet i disse delprogrammene.

Delprogramnotatet «Velferdsstatens økonomi, politikk og kultur» (1992) la imidlertid grunnlaget for et mer makro-orientert program for velferdsforskning, *Velferd og samfunn* (1994–1998). Forskjellen i titler mellom det første og det andre velferdsprogrammet indikerer at det andre programmet skulle inkludere andre sektors innflytelse på velferden i samfunnet enn staten, som markedet, frivillige organisasjoner og familien. Internasjonalisering av politikken, økonomien og kulturen blir også et tverrgående perspektiv. utfordringer fra Europa og det internasjonale samfunn ble trukket frem og for første gang formuleres det et eksplisitt behov for forskning om europeisk og internasjonal integrasjon. For første gang ble det også formulert behov for forskning om velferdsstatens normative grunnlag. Temaer som ble nevnt var bl.a. ansvars- og byrdefordelingen mellom ulike nivåer og samfunnsinstitusjoner, legitimitetsproblemer, forholdet mellom rettigheter og plikter.

Programmet skulle ha et fokus på velferdsordningene, og delprogrammene for «Omsorgstjenesteforskning» (1992–1996), «Sosialhjelpsforskning» (1992–96), «Trygdeforskning» (1992–96) ble videreført. Det ble også utviklet et eget program for «Forskning for funksjonshemmede» (1995–99). Ifølge Tøssebro (2009: 143) hadde forskning om funksjonsnedsettelse tidligere vært dominert av medisinske problemstillinger.

Den tredje store satsningen, *Velferdsprogrammet. Samfunn, familie, oppvekst* (1999–2004), avløste både *Velferd og samfunn* (1994–1998) og NFR programmet *Barn, ungdom og familie* (BUF 1994–1998). Det nye programmet la særlig vekt på å få belyst de aktuelle globale utfordringene som den nasjonale velferdsstaten stod overfor; økonomisk, politisk, fordelingsmessig og kulturelt. Endringer i familiemønstre og familiens betydning for levekår, var viktige forskningstemaer, samt studier av sosiale nettverk, frivillige organisasjoner og sivilsamfunn. Også normative problemstillinger og studiet av verdistrømmer i samfunnet ble en del av programmet, som la særlig vekt på behovet for å styrke det teoretiske grunnlaget for velferdsforskningen. Man ønsket også å trekke inn idé- og kulturfagene i tillegg til samfunnsvitenskap og rettsvitenskap.

I 2001 ble det utlyst midler til delprogrammet «Forskning på normer og verdier i velferdssamfunnet», som representerte en presisering av *Velferdsprogrammets* intensjoner og ønsket om å initiere forskning om normative spørsmål som hadde

vært svakt dekket i tidligere utlysninger. Det ble også utviklet andre delprogramnotater som skulle utdype og supplere programplanen for Velferdsprogrammet, som «Forskning om funksjonshemmede» «Trygde- og sosialhjelpsforskning» og «Oppvekst og sosialisering».

Forskningsrådets program for velferdsforskning omfattet etter hvert en stor og sammensatt samfunnssektor og har vært rådets største norske samfunnsvitenskapelige program. Det har derfor hatt en annen karakter enn mange andre av forskningsrådets programmer, som belyser én overordnet problemstilling. I 2004 besluttet områdestyret for Kultur og samfunn at programperioden for *Velferdsprogrammet. Samfunn, familie, oppvekst* skulle videreføres (1999–2008).²⁸ Det besto av to tematiske hovedprioriteringer:

1. Forholdet mellom velferdsordninger, sosiale institusjoner, familien og arbeidsmarkedet
2. Betingelser for en effektiv og treffsikker tjenesteyting²⁹

Fra 2004 var således samvirket mellom velferdsordninger, sosiale institusjoner, familien og arbeidsmarkedet et prioritert område, selv om det var svært få prosjekter som fikk finansiering som behandlet dette overordnede temaet. Nuland m.fl. spådde imidlertid at interessen for velferdsstaten som et større kompleks av samvirkende institusjoner ville tilta innenfor velferdsprogrammet. Dette ville være en gunstig utvikling for norsk velferdsforskning ettersom det ville kreve et generaliseringsnivå som også tillater internasjonale sammenligninger og dermed internasjonal publisering (Nuland m.fl. 2009: 37).

Denne spådommen er til en viss grad blitt innfridd i det foreløpig siste satsningsområde på velferd, VAM – *Velferd, Arbeid og Migrasjon* (2009–2018). Dette dekker et stort tematisk felt som består av tre tidligere atskilte programmer, *Velferd, Arbeidsliv og Migrasjon*, dvs at det oppfordrer til prosjekter som ser forskningsområder på tvers og i sammenheng (VAM, Programplan 2009–2018: 12). Programmet er handlingsrettet og skal gi forskningsbasert kunnskap som kan anvendes i utformingen av politikk og forvaltningen av offentlige ordninger. Dette formålet stemmer godt overens med forskningsrådets instrumentelle tilnærming til velferdsforskningen, se s. 5.

Ifølge Nuland m.fl. (2009) er det imidlertid grunn til å tvile på om politikkrelevansen er blitt større, ettersom departementene åpenbart mangler interesse for å ta

²⁸ «Velferdsprogrammet. Samfunn, familie, oppvekst. Midtveisrapport for perioden 1999–2004»

²⁹ «Program for velferdsforskning: Sluttrapport for perioden 2004–2008»

forskningsresultatene i bruk. Perspektivene kan imidlertid ha blitt større, og den fornyelsen av velferdsforskningen som forskningsrådet har etterlyst og funnet gjennom et sterkere innslag av samfunnsøkonomiske og statsvitenskapelige perspektiver (Sluttrapport 2004–2008: 19).

Ifølge programplanen for VAM II 2013–2018, er det et mål å styrke den kvantitative forskningen (ibid.: 3) og å videreutvikle bruken av registerdatabaser. Bruken av kvantitative, longitudinelle datasett vil også, sammen med registerdataene, kunne bidra til kunnskap som kan videreutvikle *velferdssamfunnet*. Begrepet «velferdsstat» synes med andre ord å ha falt ut av programmet for velferdsforskning. Dette er interessant ettersom begrepene «velferdsstat» og «velferdssamfunn» ofte blir tillagt avgjørende forskjellig ideologisk innhold. Dette er begreper som har ligget i grensestrid med hverandre siden begynnelsen av 1980-tallet – ikke bare i Norge. På den tiden mente mange at velferdsoppgaver burde overføres fra staten til ulike private aktører. De kunne skape kvalitativt bedre tjenester og et varmere samfunn enn den kalde velferdsstaten med sitt byråkrati og regelvelde.³⁰ At forskningsrådet således deltar i denne ideologiske grensestriden er også et interessant forskningstema. Fra 1988 til 2016 er det med andre ord ikke utelukkende de tematiske områdene som har blitt flere, forskningen har også endret fokus fra kvalitative sosiologiske case-studier av utsatte grupper, til kvantitative, statsvitenskapelige og økonomiske studier på samfunnets makro-nivå. Samtidig er retorikken, som vil ha betydning for politikken, endret fra velferdsstat til velferdssamfunn. Om disse endringene er vilkårlige eller sammenhengende er også et interessant tema for forskning av forskningsrådet.

³⁰ Første gang begrepet 'velferdssamfunn' ble brukt i regjeringens langtidsprogram, var i programmet for 1982-85 (St.meld. nr. 79, 1980–81), utarbeidet av en Arbeiderparti-(mindretalls)regjering. Det var imidlertid først i den borgerlige tre-parti(flertalls) regjeringens langtidsprogram for 1986–89 (St.meld. nr 83, 1984–85) at begrepet ble systematisk brukt og befestet som en kontrast til begrepet 'velferdsstat'. Offentlige myndigheter har nå fått en relativt mindre rolle til fordel for mobilisering av individet, nabolagsgrupper, nærmiljøet og frivillige organisasjoner.

Referanser

- Andreassen, T.A. og J. Aars (2016) *Den store reformen. Da NAV ble til*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Andresen, A. (2006) *Hender små. Bortsetting av barn i Norge 1900–1950*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Andresen, A. (2008) «A farewell to 'rural bliss'. Shifting problematizations of school children's health in Norway 1900–1940.» *Scandinavian Journal of History*, Volum 33(3) s. 269–288.
- Andresen, A. og K. T. Elvbakken (2007) «From poor law society to the welfare state: school meals in Norway 1890s–1950s.» *Journal of Epidemiology and Community Health*, Volum 61(5) s. 374–377.
- Aubert, V. (1964/1979) *Sosiologi*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Bagge, S. (1996) «Samfunnsvitenskapenes historie» i *Universitetet i Bergens historie*. Universitetet i Bergen. Bind II.
- Bernsen, M.N. (1993) «Sosialpolitikk og Risikoforvaltning» i Ervik, R. og S. Kuhnle, *Kunnskap, risiko og sosialpolitikk*. Bergen: Alma Mater Forlag.
- Bendixsen, S.K.N.; C.M. Jacobsen, K.H. Søvig (2015) *Eksepsjonell velferd? Irregulære migranter i det norske velferdssystemet*. Oslo: Gyldendal norsk forlag.
- Berven, N. og P. Selle (2001) *Svekket kvinnemakt? De frivillige organisasjonene og velferdsstaten*. Oslo: Gyldendal.
- Bjørnson, Ø. og I. E. Haavet (1994), *Langsomt ble landet et velferdssamfunn. Trygdens historie 1894–1994*. Oslo: Ad Notam Gyldendal.
- Blomberg, H. og N. Kildal (red)(2011) *Workfare and welfare state legitimacy*. Helsinki: Nordic Centre of Excellence, NordWel.
- Blystad, M., S.L. Sundnes, D.W. Aksnes og E. Solberg (2013) *Velferdsforskning i Norge 2011: Ressurser og resultater*. NIFU Rapport 15/2013.
- Blystad, M., S.L. Sundnes og D.W. Aksnes (2015) *Velferdsforskning i Norge 2013: Ressurser og resultater*. NIFU Rapport 10/2015.
- Christensen, J., B.S. Tranøy og B.R. Nuland (2009) «Departementene og velferdsforskningen» i Nuland, Tranøy og Christensen (red) (2009) *Hjernen er alene*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Christensen, K. og L. J. Syltevik (1999) *Omsorgens forvitring? En antologi om utfordringer i velferdsstaten* (Oslo: Fagbokforlaget 1999).
- Christiansen, N. F., Petersen, K., Edling, N., Haave, P. (red)(2006) *The Nordic Model of Welfare – a Historical Reappraisal*. University of Chicago Press.
- DAMVAD (2015) *Utredning om departementenes arbeid med forskningsspørsmål*. Rapport utarbeidet for Forskningsrådet.

- Det samfunnsvitenskapelige fakultet, *Årsmelding 1998*.
- Det samfunnsvitenskapelige fakultet, *Strategi 2016–2022* (vedtatt i fak.styret 15. desember 2015) <http://www.uib.no/svf/95492/strategiplan-2016-2022#>
- Edwardsen, T. Steen (1994) «*Framdriftsrapport 1994*» LOS-senter Notat 9431.
- Eriksen, E.O. og J. Loftager (1996) *The rationality of the welfare state*. Oslo: Scandinavian University Press.
- Ervik, R; N. Kildal og E. Nilssen (red.) (2009) *The Role of International Organizations in Social Policy. Ideas, Actors and Impact*. Cheltenham, UK: Edward Elgar.
- Ervik, R. og T. Skogedal Lindén (red.)(2013)*The Making of Ageing Policy: Theory and Practice in Europe*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
- Ervik, R; N. Kildal og E. Nilssen (2015) *New Contractualism in European Welfare State Policies*. Surrey: Ashgate Publishing.
- Fimreite, A-L og Vagstad, S. (1997) «Endrete betingelser for ledelse, organisasjon og styring» i A-L Fimreite (red)(1997) *Forskerblikk på Norge*. Oslo: Tano Aschehoug.
- Fjell, T. (2010) *Frivillig barnløshet. Barnfrihet i en nordisk kontekst*. Stockholm: Institutet för Framtidsstudier/Dialogos Förlag.
- Forskingmelding 2009, Sosiologisk institutt
- Forskingmelding 2009, Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap.
- Forskingmelding 2011, Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap.
- Forskingmelding 2013, Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap.
- Forskningsrådets Velferdsprogram 1999–2004
- Forskningsrådet (2011) «Evaluering av sosiologisk forskning i Norge. Oppfølgingsutvalgets innstilling» 19. september 2011.
- Froestad, J., P. Solvang og M. Söder (red)(1999) *Funksjonshemmede, politikk og samfunn*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Garnes, K. og O. Søndena (2009) «*Faghistorisk dokumentasjonsprosjekt*» Universitetet i Bergen.
- Gregorieva, I., N. Kildal, S. Kuhnle, V. Minina (red)(2004) *Welfare state development: Nordic and Russian perspectives*, St. Petersburg: State University of St. Petersburg.
- Grove, K. (2012) Uni Rokkansenteret. Frå SEFOS og LOS til Stein Rokkans hus. Bergen: John Grieg forlag.
- Heitmann, J.H. og P. Selle (1999) *Frivillige organisasjoner fornyelse, vekst og utvikling*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Hatland, A., S. Kuhnle og T.I. Romøren (1994) *Den Norske Velferdsstaten*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

- Hessen, D. O. (2016) «Et postakademisk universitet?» Kronikk. *Morgenbladet* Nr. 17, 6.–12. mai.
- Haavet, I.E. og K. Wærness (2016) «De castbergske barnelover», *Tidsskrift for velferdsforskning* nr. 1/2016.
- Johannessen, K.S. og T. Nordenstam (1996) «Vitenskapenes Vekst. Grunnlagsproblemer i vitenskapenes historiografi», Skriftserie nr. 13, Filosofisk institutt, UiB.
- Kildal, N (red)(2001) *Den nya sociala frågan. Om arbete, inkomst och rättvisa*, Gøteborg: Daidalos.
- Kildal, N og S. Kuhnle (2005) *Normative Foundations of the Welfare State: The Nordic Experience*. London/New York: Routledge.
- Kildal, N. og K.T. Elvbakken (2006) *Velferdspolitiske utfordringer – Risiko, prioriteringer og rettferdighet*. Oslo: Abstrakt forlag.
- Kildal, N. og E. Nilssen (2004) «Velferdsforskning i Bergensmiljøet 1990–2004», Upublisert manus, Rokkansenteret.
- Kjellehold, A. (1995) *Sosialhjelp på vilkår – om bruk av vilkår og avtaler ved tildeling av sosiale ytelser*. Oslo: Ad Notam Gyldendal
- Kuhnle, S. og P. Selle (1990) *Frivillig organisert velferd – alternativ til offentlig?* Bergen: Alma Mater forlag.
- Kuhnle, S og M. Olivier (red)(2008) *Norms and institutional design: Social Security in Norway and South Africa*. Stellenbosch: Sun Press. boken
- Kuhnle, S., CH. Yinzhang, K. Petersen og P. Kettunen (2010) *The Nordic Welfare State*. Shanghai: Fudan University Press.
- Lundeberg, I., K. Mjåland og K.H. Søvig (2014) *Tvang i rusfeltet*. Oslo: Gyldendal Norsk forlag.
- Martinussen, W (1998) «Forskning eller utredning? Institusjonaliseringen av den norske velferdsforskningen», *Tidsskrift for Velferdsforskning*, Årgang 1, nr. 3, s 168–177.
- Meld. St. 7 (2014–2015) *Langtidsplan for forskning og høyere utdanning*. Oslo: Det Kongelige Kunnskapsdepartement.
- Mjøset, L. (1991) *Kontroverser i norsk sosiologi*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Nagel, A-H (red)(1991) *Velferds kommunen. Kommunenes rolle i utviklingen av velferdsstaten*. Bergen: Alma Mater.
- Nagel, A-H (red)(1998) *Kjønn og velferdsstat*. Bergen: Alma Mater.
- NIFU (2013) «Velferdsforskning i Norge 2011: Ressurser og resultater» Rapport 15/2013.
- NIFU (2015) «Velferdsforskning i Norge 2013: Ressurser og resultater» Rapport 10/2015.

- Nuland, B.R., B.S. Tranøy og J. Christensen (red) (2009) *Hjernen er alene*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Olivier, M. og S. Kuhnle (red)(2008) *Norms and institutional design: Social Security in Norway and South Africa*, Stellenbosch: Sun Press.
- Ryymin, T. (2009) *Smitte, språk og kultur. Tuberkulosearbeidet i Finnmark*. Oslo: Scandinavian Academic Press.
- Sandmoe, A. og K. P. Hagen (1992) *Offentlig politikk og private incitament*. Oslo: Tano Aschehoug.
- SEFOS 1991, *Seksjonsrådets beretning, Prosjektoversikt*.
- SEFOS 1998, *CV*
- SEFOS 2001, *Forskning ved SEFOS*, et notat.
- SEFOS 2000–2002, *Strategidokument*.
- SEFOSaktuelt 2001, nr. 2.
- Sluttrapport for perioden 2004–2008. *Program for velferdsforskning*. Norges forskningsråd.
- St.meld. nr 79 (1980–81). *Langtidsprogrammet 1982–1985*. Oslo: Planleggingsskretariatet.
- St.meld. nr. 83 (1984–85). *Langtidsprogrammet for 1986–89*. Oslo: Finans- og tolldepartementet.
- St.meld. nr 4 (1988–89). *Langtidsprogrammet 1990–93*. Oslo: Finansdepartementet.
- Söderlind, I. (red)(2011) *Barnen och välfärdspolitiken – Nordiska barndomar 1900–2000*. Stockholm: Dialogos Förlag.
- Søvig, K.H. (2007) *Tvang overfor rusmiddelavhengige*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Tøssebro, J. (2009) «En innsiders skråblikk på funksjonshemming og velferdsforskning», i Nuland m.fl (red) *Hjernen er alene*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Vabø, M. (2009) «Rådløs kunnskap og kunnskapsløse råd» i Nuland m.fl (red) *Hjernen er alene*. Oslo: Universitetsforlaget.
- VAM, Programplan 2009–2018, Norges forskningsråd.
- Velferdsprogrammet – samfunn, familie, oppvekst*. Midtveisrapport for perioden 1999–2004.
- Vik, B. M. (2014) *For barna og samfunnet: Psykologi, barneoppdragelse og sosialpolitikk i Norge, ca. 1900–1975*. Ph.D avhandling, Universitetet i Bergen
- Øyen, E. (red)(1976) *Sosiologi og ulikhet*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Årsmelding 2001, Røkkansenteret.
- Årsmelding 1995, SEFOS.

Årsmelding 1998, SEFOS.

Årsmelding 1999, SEFOS.

Årsrapport 1995, LOS-senteret.

Årsrapport 1996, LOS-senteret.

Årsrapport 1998, LOS-senteret.

Aasen, H. Sinding (2000) *Pasientens rett til selvbestemmelse ved medisinsk behandling*. Bergen: Fagbokforlaget.

Aasen H. Sinding og N. Kildal (red) (2014) *Grunnloven og velferdsstaten*. Bergen: Fagbokforlaget.

Aasen, H. Sinding, S. Gloppen, A-M Magnussen, E. Nilssen (red.)(2014) *Juridification and social citizenship in the welfare state*. Cheltenham/Mass: Edward Elgar.

Appendix: Velferdsforum, aktiviteter 2001–2016

2016

Axel West Pedersen, Forsker I, Institutt for samfunnsforskning, Oslo (26.02)
Presentasjon av boken: *For mange på trygd? Velferdspolitiske spenninger*

2015

Yuan Ren, Professor, School of Social Development and Public Policy Fudan University, China (20.02):
Large Scale Internal Migration and Promoting Immigrants' Social Integration in Urban China

Jon Erik Dølvik, Seniorforsker FAFO (10.04):
Presentasjon av boken: *European Social Models From Crisis to Crisis* (2014)

Kinglun Ngok, School of Government and Institute of Social Policy Sun Yat-sen University, Guangzhou, China (01.09):
China's social policy: evolution, achievements and challenges

Christine M. Jacobsen, Forsker I, Senterleder ved SKOK (04.12)
Presentasjon av boken: *Eksepsjonell velferd? Irregulære migranter i det norske velferdssamfunnet*

2014

Kjell Vaage, Professor i økonomi, UiB (21.03):
Arvelig uføretrygd?

Jon Ivar Elstad, Forsker I, NOVA, Høgskolen I Oslo (04.04)
Den økonomiske krisa i Europa: Hypoteser og forskningsfunn om konsekvenser for folkehelsa.

Kari Tove Elvbakken, Forsker, Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap (23.05):
Kontroverser i abortpolitikken historie

Dr. Shereen Hussein, Principal Research Fellow, King's College London,
Mr Mohamed Ismail, Director, Analytical Research Ltd (29.08):
Marginalisation of the social care sector in the United Kingdom –The case of poor wages

Karen Christensen, professor i sosiologi, UiB (25.09):
Migrasjon og omsorgarbeid i Norge og Storbritannia. En presentasjon av boken «Migrant care workers searching for new horizons»

Jacob Aars, forsker I, Uni Rokkansenteret (21.11):
Nav-reformen – resultater og mulige lærdommer.

2013

Mari Rege, Professor i økonomi, Universitetet i Stavanger (08.02)
Som far, så sønn: Hvorfor er familiebakgrunn så viktig for å lykkes i utdanningsløpet og arbeidslivet?

Olof Bäckman, Forsker, Institutet för framtidsstudier, Stockholm (08.03)
Avhopp från yrkesutbildning i de nordiska länderna. Omfattning och konsekvenser

Karine Nyborg, Professor i økonomi, Universitetet i Oslo (26.04):
What does cost-benefit analysis really measure?

Arne Kalleberg, Professor of Sociology, University of North Carolina (24.05)
En bokpresentasjon: «Good Jobs, Bad Jobs»

Hans-Tore Hansen, Kjetil G. Lundberg og Liv Johanne Syltevik (04.10):
Presentasjon av boken: Nav – med brukeren i sentrum?

Randi W Aas, Førsteamanuensis HIOA/Iris (01.11)
Evaluering av Raskere tilbake: Historien om et forskningsprosjekt

Per Haave, historiker, statsstipendiat (22.11)
Velferdsstatsbegrepet i etterkrigssamfunnets sosialpolitiske samtale (1945–1966)

John Patrick Ring, Senior Lecturer in Financial Services, Department of Law, Economics, Accounting and Risk, Glasgow School for Business and Society, Glasgow Caledonian University (02.11)
The pension contract – a matter of obligations

2012

Guy Standing, Professor of Economic Security, University of Bath (27.01)

The Precariat: The New Dangerous Class

Kari Wærness, Professor i sosiologi, UiB (13.04)

Omsorgen for barn– store utfordringer for velferdspolitikken i en globalisert verden

Nanna Mik-Meyer, Lektor ved Institut for Organisation, Handelshøjskolen i København, Leder af Center for Health Management (26.10)

En kritisk analyse af sundhedens rolle i vestlige samfund

2011

Henriette Sinding Aasen, Professor , Det juridiske fakultet, og

Alice Kjellebold, førsteamanuensis, UiS (18.03)

Velferdsstat og menneskerettigheter: «Ulovlig opphold» som grunnlag for å avskjære eller redusere velferdsytelser?

Caroline de la Porte, Lektor, Center for Velfærdsstatsforskning (06.04)

Implementation of the OMC in social policy in Denmark: Policy and political leverage, but with which effects?

Karl Henrik Sivesind, Forsker I, Institutt for samfunnsforskning (29.04)

Frivillige organisasjoners rolle på velferdsfeltet

Karen Christensen, Professor Sosiologisk institutt, og

Betina Dybbroe, lektor Roskilde Universitet/forskningsleder, Center for sundhedsfremmeforskning, RUC (20.05)

Hvordan møter den norske og danske velferdsstat den aldrende befolkning?

Aksel Hatland, Forsker I, cand.jur. dr.philos, NOVA, Oslo (30.10)

Er innvandringen en trussel mot den norske velferdsstaten?

Astri Drange Hole, Associate Professor, dr.oecon. Høgskolen i Bergen (04.11)

Will exposure to competition improve quality of care in the nursing home industry? The Norwegian case.

Vera Galindabaeva, Ph.D. in Sociology at the European University, St Petersburg (02.12)

State social services for elderly in a rural community (example of the Republic of Buryatia, Russia).

2010

Asuncion St. Clair, Professor, Sosiologisk institutt (09.04)

Integrated social science research, climate change and poverty

Cornelius Cappelen, Ph.D. ved European University Institute (EUI), Firenze (16.04)

Likhet, ansvar, og arbeidsledighetstrygden

Guy Standing, Professor of Economic Security, University of Bath (30.04)

Work after Globalization – Building Occupational Citizenship

Mårten Palme, Professor, Stockholm School of Economics (07.05)

Sykefravær smitter

VAM-forskning (15.10):

Prosjektansvarlig: **Alexander Cappelen**, NHH,

presentasjon ved **Erik Sørensen**, NHH.

Moral preferences, labor markets and welfare policy.

Prosjektansvarlig: **Henriette Sinding Asen**, Det juridiske fakultetet, UIB.

Judicialisation and social citizenship.

Prosjektansvarlig: **Per Lægreid**, Institutt for administrasjon og

organisasjonsvitenskap, presentasjon ved **Haldor Byrkjeflot**, Rokkansenteret.

Reforming the Welfare State. Accountability, democracy and management.

Anniken Hagelund, Forsker, Institutt for samfunnsforskning, Oslo (29.10)

Velferdsens grenser – en bokpresentasjon

Alexander Cappelen, Professor, NHH (12.11)

Rettferdig flaks! En eksperimentell studie

Michael Opielka, Prof. dr. habil, University of applied sciences, Jena (10.12)

Current ideas on Basic Income in Germany

2009

Bernard Casey, Professor, University of Warwick(30.01)

Learning across borders: labour market and social policies

Astrid Grasdal, Førsteamanuensis, Institutt for økonomi, UiB (27.02)

Sosial ulikhet i bruk av helsetjenester

- Bjørn Furuhaugen** Docent i historia och universitetslektor Uppsala (24.04)
Universitet. Stipendiat Nordic Centre of Excellence
Varför är polisen viktig för forskarna? Om polisen – staten och medborgarna i humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning
- Yaira Obstbaum**, University of Helsinki, Stipendiat Nordic Centre of Excellence (5.06)
To study the division of labour between the authorities handling intoxicant related harm.
- Aksel Hatland**, Forsker I, NOVA (9.10)
Trender i norsk velferdspolitik
- Stein Atle Lie**, Statistiker/biostatistiker, Unifob Helse (13.11)
Forsøksdesign og nyere statistiske metoder for evaluering og analysering av tiltak for sykefravær, attføring, uførhet og tilbakeføring til arbeid
- Simon Birnbaum** Statsvetenskapliga institutionen, Stockholms Universitet (27.11):
Stipendiat Nordic Centre of Excellence
Rättvisa och den generella välfärdens gränser
- 2008**
- Johan Strang** Stipendiat Nordic Centre of Excellence (11.02):
Nordisk demokrati
- Cristian Pérez** Gjesteforsker, COIMBRA Scholarship Instituto de Ciencia Política, Universidad de la Republica, Montevideo, Uruguay (14.03):
Is dealing with beggars a matter of charity or a matter of social justice?
- Johan Fritzell** Professor i sosiologi, Stockholms Universitet (11.04)
The Nordic Experience: Welfare States and Public Health
- Karin Carlsson** Stipendiat Nordic Centre of Excellence (23.04)
Hemvårdarinnan och den sociala hemhjälpen 1944–1960. En misslyckad välfärdslösning?
- Jan-Kåre Breivik** Forsker, Rokkansenteret(23.05)
Helseflyktninger
- Anne Skevik Grødem**, Forsker I, NOVA (10.10):
Barns levekår. Hva betyr familiens inntekt for barns hverdag?

Knud Knudsen, Professor, Universitetet i Stavanger, og

Kari Wærness, Professor, Universitetet i Bergen (14.11):

I hvilken grad kan kravene til god handlingsrettet samfunnsforskning («policy research») komme i konflikt med de krav til kvalitet som samfunnsvitenskapelig grunnforskning i dag skal vurderes ut fra?

Bent Sofus Tranøy, Forsker, Fafo (21.11)

Norsk velferdsforskning – en outsiders perspektiv

Steinar Stjernø, Professor, Høgskolen i Oslo (5.12)

Europas syke mann? Italiensk sosialpolitikk fra Cavour til Berlusconi

2007

Gunn Birkelund, Professor i sosiologi, UiO (09.02)

Velferdsstater og sosial ulikhet: Nøkkeltema i nyere komparativ forskning om sosial stratifikasjon og mobilitet.

Thomas Lorentzen, Forsker, Iris, Bergen (16.03)

En dynamisk analyse av forholdet mellom fattigdom og sosial eksklusjon.

Arnstein Mykletun Post. dok. ved institutt for utdanning og helse, UiB (27.04)

Årsaker til økning i uføretrygd?

Gunhild Hagestad, Professor i sosiologi, Høgskolen i Agder (04.05)

Sosialpolitikk, kjønn og livsløp: et internasjonalt perspektiv

Wim van Oorschot, Professor of Sociology, Tilburg University (25.05)

Reforms of the Dutch disability insurance schemes, 1980–2007: a critical evaluation and some lessons

Olaug Lian, Førsteamanuensis i medisinsk sosiologi, Universitetet i Tromsø (05.10)

«Når helse blir en vare»

Migrasjon og velferdsstat (19.10. dagsseminar), 4 innlegg:

Jørgen Goul Andersen, Professor, Aalborg Universitet

Innvandring og velferdsstatens legitimitet

Anne Britt Djuve, Forsker, FAFO

Integreringspolitikkenes legitimitet

Sven E. O. Hort, professor i sosiologi, Södertörns högskola

Migration och välfärdsstatens institutioner

Jan Paul Brekke, Forsker ISF,

Utestengt fra velferdsstaten – asylsøkere med avslag i Norge

Christof Schiller, Research Associate, Hertie School of Governance (09.11)
The Political Dynamics of the «Hartz IV» Reform in Germany

2006

Kjell Underlid, professor, Avdeling for helse- og sosialfag, Høgskolen i Bergen (10.03.06)
Oppleving av fattigdom i det moderne Norge

Walter Korpi, professor, Swedish Institute for Social Research (SOFI) Stockholm University (17.03.06):
Partisan Politics, Constitutions, and Electoral Models in Social Citizenship Expansion: A Comparative Study of 18 Countries

Jørn Henrik Petersen, professor, Syddansk Universitet (31.03.06)
Den danske velfærdskommission: Baggrund, analyser og anbefalinger

Ann-Helén Bay, Seniorforsker, NOVA (21.04.06)
Var pensjoner og fattigdom på velgernes eller partienes dagsorden under valgkampen i 2005?

Sven E. O. Hort, professor i sosiologi, Södertörns högskola (01.09)
Den övervintrande välfärdsstaten och den nordiska modellens återkomst

EU Law and national social policies (20.10. dagsseminar),

Hans-Petter Graver, professor i jus, institutt for privatrett, Universitetet i Oslo:
EF-domstolen og norske velferdsordninger

Lotta Vahlne Westerhäll, professor på Handelshögskolan ved Göteborgs Universitet:
EU and national legal perspectives on medical care

Michael Dougen, Professor of European Law and Jean Monnet Chair in EU Law, University of Liverpool:
Union citizenship and the social security/assistance rights of various classes of economically inactive migrants (unemployed, students etc)

Grete Brochmann, Forsker I, Institutt for Samfunnsforskning (24.11)
Innvandringens velferdspolitiske konsekvenser

2005

Kjell Vaage, førsteamanuensis institutt for økonomi (11.03)
Korleis kan vi forklara variasjonen i sjukefråveret?

Jon Hippe, instituttsjef, FAFO Oslo (01.04)

Utvidelsen av EU og et åpent arbeidsmarked – utfordringer og nasjonale tilpasninger

Kari Wærness, professor, Sosiologisk institutt (29.04)

Omsorgsforskning – Hvordan kan den få virkning for politikk og planlegging?

Bjørn Hvinden, professor NTNU (21.10):

Velferdsstatens endringer sett gjennom «aktivt medborgerskap» som prisme: Noen resultater fra et nordisk prosjekt

The Open method of Coordination (28.10, dagsseminar),

Claudio Radaelli, professor, University of Exeter:

Who learns what in the open method of coordination?

Jürgen Kohl, professor ved Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg:

OMC as a new tool of European governance

Axel West Pedersen, forsker, NOVA, Oslo

If OMC is the solution, what could be the problem? Some critical reflections on the OMC-processes for social inclusion and pensions

Olli Kangas, professor ved Socialforskningsinstituttet. København (06.12)

Utmaningar, reformer och reformstrategier i de Nordiska välfärdsstaterna

2004

Philippe van Parijs, professor i økonomi og etikk ved det katolske universitetet i Lovain (27.02), presentasjon med etterfølgende workshop:

Basic Income versus Workfare: two versions of the Active Social State

Phillippe va Parijs (28.02.):

Linguistic justice om majorites-/minoritetsspråk og EU (28.02).

Kjersti Melberg, forsker Rogalandsforskning (30.04.04):

Vi har gode levekår, men har vi det faktisk godt? Om forholdet mellom levekår og livskvalitet

Elmar Rieger, Professor, University of Bremen (05.05) (m/Globaliseringsforum):

Globalisation, Democracy and the Welfare State

Bob Deacon, Professor, University of Sheffield (06.05) (m/Globaliseringsforum)

Globalisation, social policy and global social governance

Oleg Pachenkov, Researcher and Deputy Director, The Centre for Independent Social Research (CISR), St. Petersburg (14.05):
Everyday economy as a coping strategy in transforming society (case of several kinds of street traders in St.Petersburg)

Hans-Tore Hansen, Førsteamanuensis sosiologisk institutt (01.10.04)
The dynamics of social assistance reception: Empirical evidence from Norway

Lutz Leisering, Professor of Social Policy, Institute for World Society Studies, University of Bielefeld (08.10.04)
Is there a world welfare state?

Steven Ney, Research Fellow, ICCR The Interdisciplinary Centre for Comparative Research in the Social Sciences i Wien. (samarbeid med Globaliseringsforum) (10.04.2004)
Tracking the spread of the active ageing concept: How an idea «mutates» in different social contexts

2003

Ilcheong Yi, D. Phil (Oxon) Visiting Research Fellow, Rokkansenteret (31.01.03):
Asian Response to Unemployment: Korea and Malaysia

Axel West Pedersen, forsker, NOVA (14.03.03):
Pensjonskommisjonens foreløpige rapport: Garantipensjon eller grunnpensjon?

Harold Wilensky, professor emeritus University of California, Berkeley, avholdt to seminarer i samarbeid med sam.pol./UiB og Globaliseringsforum, ved Rokkansenteret (03.04.03):
Globalization: Does It Subvert Job Security, Labor Standards, and the Welfare State?

Harold Wilensky, (04.0403):
«Postindustrialism» and «postmaterialism»: a skeptical look at «the new economy», «the information age», «the high tech society» and all that

Erik Allardt, professor emeritus ved Helsingfors Universitet (16.05.03)
Scandinavian Studies of Well-Being and Quality of Life – Accomplishments and Shortcomings

Pascal Annycke, forsker i ILO, Geneve (19.09.03):
Representation, Social Security and Changes in EU Jurisprudence

2002

Eero Caroll, forsker ved Institutet för social forskning (SOFI), Stockholm (01.02),
The Impacts and Non-Impacts of Globalization on Social Policy: Social Insurance Quality, Institutions, Trade Exposure and Deregulation in 18 OECD Nations, 1960–1995

Joakim Palme, Docent i sosiologi, forsker ved SOFI (08.03)
Den svenske velferdsstatens utfordringer

Lord Colin Moynihan, Conservative Foreign Affairs spokesman in the House of Lords, minister i flere regjeringer og rådgiver for Verdensbanken:
Social exclusion and youth unemployment

Theda Skocpol, Victor S. Thomas Professor of Government and Sociology and Director of the Center for American Political Studies Harvard University (26.09):
The Contemporary Politics of U.S. Social Policy

Else Øyen, Professor, Scientific Director of (CROP), UiB (18.10):
Fattigdom i internasjonalt perspektiv

Aksel Hatland, Forskningsleder, NFR; Prosjektleder for det interdepartementale arbeidet med SATS (12.12)
Bør Aetat, trygdeetat og sosialtjenester omorganiseres?

2001

Robert Goodin, professor at Australian national University (21.09.01):
If Time is Money, What is Poverty? – Discretionary Time in Alternative Housholds

Alice Kjellevold, førsteamanuensis Høgskolen i Stavanger (02.11.01)
Service som rettssikkerhet – retten til individuell plan som eksempel